



LIETUVOS
ŠAULIŲ
ŽURNALAS

TRIMITAS

NR. 9
2026



9771392475004

1,99 €

VYTAUTAS SEREIKA:

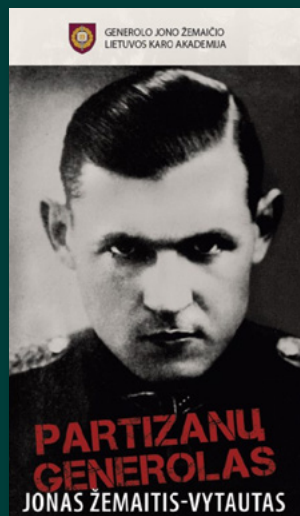
lakūnai yra žmonės,
truputį atitrūkę
nuo žemės



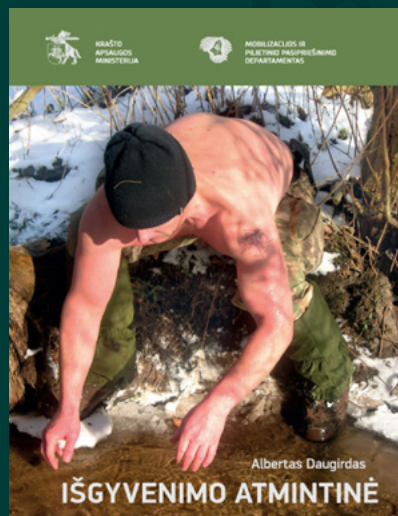
„ŠVIESKIS IR ŠVIESK“

Lietuvos šaulių sąjungos
Liuksemburgo būrys tęsia iniciatyvą.

Šauliai finansavo dar trijų leidinių
įgarsinimą. Nemokamai jau galima
klausytis audioknygų:



„PARTIZANŲ GENEROLAS
JONAS ŽEMAITIS-VYTAUTAS“



„IŠGYVENIMO ATMINTINĖ“



„PILIETINIO PASIPRIEŠINIMO
ABĖCĖLĖ. PATARIMAI, KAIP
KOVOTI BE GINKLŲ“



Visi trys naujai įgarsinti leidiniai klausytojams
nemokamai prieinami „Audiotekoje“ ir Lietuvos
audiosensorinės bibliotekos platformoje ELVIS.



2026 M. NR. 9 (1413)
Tiražas 1000 egz.

© „Trimitas“, 2026
Leidinio indeksas 5291.
ISSN 1392-4753

Leidžiamas nuo 1920 m.

Viršelio nuotrauka:
LŠS lengvosios aviacijos
eskadrilės vadas
Vytautas Sereika

Nuotr. autorius:
Asmeninis V. Sereikos
albumas

Kasdienės naujienas
apie Lietuvos šaulių
sąjungą skaitykite
oficialiame tinklalapyje
www.sauliusajunga.lt

Sekite Lietuvos šaulių
sąjungos veiklą
socialiuose tinkluose



Redakcijos nuomonė
nebūtinai sutampa
su autorių nuomone.
Rankraščiai negrąžinami
ir nerecenzuojami.

Autorių dėmesui –
norinčius publikuoti
savo parengtus
straipsnius žurnale
prašome su redakcija
suderinti temą iš anksto.

Šiame numeryje



- | | | | |
|----|--|----|---|
| 02 | ŠAULIAI 360° / VALDAS KILPYS
Vytautas Sereika: tie, kas nori,
tikrai skrenda | 22 | KIBERNETINIS SAUGUMAS
Robotas siurblys gali tapti
kibernetinių sukčių taikiniu.
Ką būtina žinoti kiekvienam
namų šeimininkui? |
| 08 | AŠ ESU ŠAULYS / LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ
Šaulystei metai ne riba – Zigmas
Tamakauskas šaulio priesaiką davė
būdamas beveik 90-ies | 24 | VISUOTINĖ GYNYBA / GINTARĖ KĖLERĖ
Pasiruošimas X dienai: aspektai,
kurie rūpi moterims |
| 10 | VEIKLOS PULSAS / EDITA JOČIENĖ
„Tą akimirką žinojau, ką daryti“:
šaulės žinios padėjo sustabdyti
kraujavimą ir išgelbėti gyvybę | 26 | IŠMOKTOS PAMOKOS / EDUARDAS KLIMENKA,
DR. GABRIELIUS E. KLIMENKA
Susipažinkime. Aš – tavo peilis |
| 12 | VEIKLOS PULSAS / GABIJA VAITKUTĖ
Vakarų Lietuvos šauliai – pasaulio
F klasės čempionato dešimtuke | 28 | VALIA PRIEŠINTIS / DR. AISTĖ PETRAUSKIENĖ
Karo pėdsakai liko ant sienų... |
| 14 | JAUNIEJI ŠAULIAI / LINA ZARSKIENĖ
„Švyturys“ – ne tik savaitės stovykla,
bet išeivijoje augančio jauno žmogaus
ryšio su Lietuva, atsakomybės ir
lyderystės mokykla | 31 | VIENA ISTORIJA / TOMAS KIZEVIČIUS
Austėja Rita Žiūkaitė: nuo
jaunosios šaulės iki lakūnės |
| 16 | ŠAULIAI STUDENTAI SAJA / KORNELIJA
Lietuvos šaulių sąjungos vaidmuo
jauno žmogaus gyvenime | 34 | ARSENALAS / VALDAS KILPYS
Pistoletas „Glock Gen 6“: nebe
toks kampuotas ir atkartojantis
ginklų raidos tendencijas |
| 18 | KULTŪRA / IEVA KRIVICKAITĖ
Šaulių meno kolektyvų perklausa:
muzikavimas kaip tarnystė | 36 | UKRAINOS PATIRTYS / VALDAS KILPYS
Apie ką kalbėjo Ukrainos
kariai 2022-aisiais ir apie
ką kalba dabar? |
| 20 | ATSPARUMAS DEZINFORMACIJAI / VILŪNĖ KAIRIENĖ
rusijos ir baltarusijos žiniasklaida
NATO perspėjimus verčia „Vakarų
provokacija“ | | |

VYR. REDAKTORĖ
dr. Lina Kasparaitė-Balaišė

KALBOS REDAKTORĖ
dr. Ernesta Pauwels

KORESPONDENTAS
dr. Valdas Kilpys

DIZAINAS
Greta Janutytė

REDAKCIJOS KOLEGIJA:

Arūnas Degutis / CV narys / pirmininkas
Gintautas Vasilevskis / išeivijos šaulys /
pirmininko pavaduotojas
Vaida Peleckienė / CV narė / sekretorė
Tomas Lekavičius / CV narys
Žilvinas Neliubšys / CV narys
Aušra Garnienė / šaulė
Gertrūda Šitkauskaitė / neformaliojo
švietimo mokytoja

SPAUSDINO:
UAB „VITAE LITERA. TUKa“
Savanorių pr. 137, Kaunas, LT-44146
Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuvę.

LEIDĖJAS:
Lietuvos šaulių sąjunga
facebook.com/sauliusajunga.lt

ADRESAS:
Laisvės al. 34, LT-44240 Kaunas, Lietuva.
el. p. redakcija@sauliusajunga.lt

VYTAUTAS SEREIKA:

„Tie, kas nori, tikrai skrenda.“

Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės lengvosios aviacijos eskadrilė yra naujas Lietuvos šaulių sąjungos aviacijos padalinys, vienijantis ultralengvųjų orlaivių pilotus ir aviacijos profesionalus. Šių metų vasaros viduryje Nidoje vyko eskadrilės „susilėkimas“, kur ir sutikome jos vadą Vytautą Sereiką. Pakalbėjome apie aviacijos reikalus.

VYTAUTAI, TURBŪT SUTIKSITE, KAD LAKŪNO ĮVAIZDIS VIEŠUMOJE YRA ŠIEK TIEK MITOLOGIZUOTAS, ROMANTIZUOTAS. KAS JUS PASKATINO PASIRINKTI LAKŪNO KELIĄ? SKRYDŽIO ROMANTIKA?

Pirmiausia, aviacija yra sunki liga. Nepagydoma. Ji nušluoja visus kitus pomėgius. Tai laisvė trijuose matmenyse. Sakydamas tai neturiu galvoje keleivinių lėktuvų pilotų, kurie šiek tiek panašūs į troleibusų vairuotojus, važinėjančius nustatytais maršrutais ir stojančius tiksliai numatytose vietose. Kalbu apie mažąją aviaciją. Turime pilotų, kurie iššokę iš „boingo“ kabinos bėga į savo mažą lėktuvėlį, kad tą laisvę susigrąžintų.

Aš esu profesionalus avionikos inžinierius. Turiu visus reikiamus sertifikatus. Išmanau lėktuvų elektros įrangą. Tai tos sistemos, kurios nuolat keičiasi, tobulėja. Pats lėktuvas lieka toks pat, skraido dešimtmečiais, bet jo vidus, įranga kinta. Taigi mano profesija taip pat susijusi su skraidymu, esu visas persmelktas aviacijos.

KAIP JŪSŲ GYVENIME ATSIDRABO MAŽIEJI LĖKTUVĖLIAI? NORĖJOSI PAČIAM ĮGYTI SPARNUS?

Viskas prasidėjo nuo mažų dalykų, parasparnių. Tai aviacija, kurią galima įsidėti į automobilio bagažinę. Toks „Karlsono motoras“ už nugaros, kur

reikia daug bėgti, prakaituoti, bet vis tiek skrydžio džiaugsmas lieka. Taip nuosekliai perėjau prie aviacijos, kur galima sėdėti kabinoje, skristi lietuje, aukštai ir toli.

KAI KALBA PASISUKA APIE LAKŪNUS IŠ KARTO PRIEŠ AKIS IŠKYLA VISA KRŪVA STEREOTIPŲ: DAILUS, PASITURINTIS, GELEŽINĖS SVEIKATOS, SKVARBAUS ŽVILGSNIO IR T. T. KAIP Į JUOS REAGUOJATE?

Dėl sveikatos, man tai tinka (*juokiasi*), dėl viso kito – nežinau. Šiaip lakūnai yra žmonės, kurie truputį atitrūkę nuo žemės. Jie neperka didesnio namo, bet įsigyja geresnį lėktuvą. Daug laiko auchoja aviacijai ir be šito nelabai gali gyventi. Pasikartosiu, tai, ko gero, yra liga, ir kaip kiekvienas patologinis ligonis mes stengiamės šia „liga“ užkrėsti kuo daugiau žmonių. Būdas paprastas – duoti pabandyti.

MŪSŲ ORGANIZACIJOJE ATSIDRABO ŠAULIŠKA ESKADRILĖ IR JŪS ESATE JOS VADAS.

Šauliu tapau ne dėl aviacijos, o po 2014-ųjų metų Krymo įvykių. Esu kovinis šaulys, o aviacija ir šauliškas susisiejo tuomet, kai pas mus aerodrome apsilankė Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės vadas Jurandas Rusteika ir paklausė, kodėl nėra skraidančių šaulių.

„Turime pilotų, kurie iššokę iš „boingo“ kabinos bėga į savo mažą lėktuvėlį, kad tą laisvę susigrąžintų.“

Lengvosios aviacijos eskadrilės vadas Vytautas Sereika.

Tekstas:
VALDAS KILPYS

Nuotraukos:
VALDAS KILPYS,
ASMENINIS PAŠNEKOVAS
ALBUMAS



Ukrainietiškas „Aeroprakt“ lėktuvas.



Šaulių laukia Nidos padangė.

Pakalbėjome, kad derėtų suburti tokį šaulių būrį. Viskas vystėsi įdomiai: atsirado nemažai žmonių, kurie mąstė apie šaulystę, bet nematė savęs su šautuvu, miške, šliaužiančio ir laksančio. Kai pasakiau, kad jie gali prisidėti prie tėvynės gynybos darydami tai, ką moka geriausiai – skraidydami, – žmonės iš karto pradėjo burtis. Per metus subūrėme daugumą aviacijos šviesuolių.

PAPASAKOKITE, KAIP GYVENA ŠAULIŠKA ESKADRILĖ?

Kaip visi kiti specializuoti šaulių padaliniai esame integruojami į gynybos pajėgas. Galiausiai, būsimė integruoti į Karinės oro pajėgas. Vyksta gerokai daugiau įdomių dalykų, apie kuriuos nenorėčiau pasakoti. Bendradarbiaujame su įvairiais kariuomenės daliniais, pasieniečiais ir darome tai, ko negalėtume daryti būdami tik paprasti civiliai pilotai. Patyrusiems pilotams atsivėrė nauji horizontai, atsirado galimybė įgyti naujų žinių – tai labai įdomu. Jei myli aviaciją, būdamas eskadrilės nariu gauni daugiau žinių, susijusių su karyba.

Įsivaizduokite: jūs jau skraidėte visokio tipo lėktuvais, daug visko išbandėte – ir per rūką, ir per debesis, –

bet niekada nedarėte to, ką mes atlikinėjome bendrosiose misijose. Tarkime, nebus didelė paslaptis, jei papasakosiu apie atvejį, kai buvo uždarytas Minsko plentas ir mūsų lėktuvėliai leidosi ant kelio. Realiam gyvenime tai būtų tik avarinis tūpimas.

Dalyvavome kontrabandinių balionų medžioklėje, saugojome Vilniaus oro uostą. Žodžiu, veiklos netrūksta.

SUKATĖS AVIACIJOS PASAULYJE. KOKIAS BENDRAS TENDENCIJAS REGITE KALBANT APIE ULTRALENGVOUSIUS LĖKTUVUS LIETUVOJE?

Ultralengvieji lėktuvai pralenkia visus kitus. Jie turi viską, ko reikia: greitį, patogumą, gerą avioniką, žodžiu, beveik nesiskiria nuo didesnių lėktuvų. Tačiau yra gerokai pigesni, pigesnis jų aptarnavimas, o ir licencijos skraidyti paprasčiau išlaikomos. Tačiau su jais negalima skraidyti naktį, susiklosčius apledėjimo sąlygoms. Tarkime, kai vyko balionų operacija, lėktuvai apledėdavo.

Mažųjų lėktuvėlių daugėja, vis daugiau lietuvių gali sau leisti šį pomėgį. Kaip minėjau, mes jaučiame poreikį „užkrėsti“ kitus, tad mūsų tikrai daugėja.

Kai pasakiau, kad jie gali prisidėti prie tėvynės gynybos darydami tai, ką moka geriausiai – skraidydami, – žmonės iš karto pradėjo burtis.

ŽINOTE, PRISIMINIAU TARPUKARIO KAUNO KARO LAKŪNUS. JIE VAŽINĖDAVO PRAŠMATNIAIS AUTOMOBILIAIS, MOTOCIKLAIS, PRIKLAUSĖ ELITUI...

Taip, jie mus įkvepia. Viena iš grandžių yra suformuota ir turi „ANBO“ vardą. Tai yra mūsų paveldas, mūsų dalis. Tas įvaizdis susiformavo Pirmojo pasaulinio karo metu. Apačioje apkasai, kraujas, purvas, o pilotai skraido aukštai su baltais šilkiniais šalikėliais. Suprantama, kad merginos labiau linko prie jų nei prie purvinų pėstininkų. Juokaudamas galiu pasakyti, kad ta situacija nelabai pasikeitė, nes kai einame apsilikę skrydžio kombinezonais, dailiomis uniformomis, tikrai atkreipiame dėmesį.



„Reikėjo berniukams...“



Lengvosios aviacijos eskadrilės vadas Vytautas Sereika.



Šauliams netrūksta išradingumo, todėl dažnas lėktuvas papuoštas unikalia simbolika.



Eskadrilės lėktuvai išskirtiniai.



Eskadrilės pilotai pademonstravo savo gebėjimus.



Eskadrilės lakūnai pagamino puikų plakatą, kuris nidiškius kvietė tapti šauliu.



Stiprėja bendradarbiavimas tarp KOP ir šaulių eskadrilės.

„Vytis“ pasiruošęs kilti į dangų.


MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

„Atsparumo kodas: šauliai 360° ir sąmo-ningumas informacinių grėsmių akivaizdoje“

Projektą iš dalies finansuoja Medijų rėmimo fondas

Planuojame plėstis Žemaitijoje ir Aukštaitijoje.

Mums reikia daugiau specialistų, ne vien pilotų.

AR JUS PALAIKO ŠEIMA?

Vaikai yra skraidę visi ir jiems tai patinka. Dėl eskadrilės – ji vis dar „suvalgo“ daug mano laiko. Kuriam savo štabą su specialistais, diegiame „mission command“ modelį, kai užduočių vykdymas decentralizuojamas, ir man šiek tiek tampa lengviau. Jei jį įdiegsime – galėsiu lengviau atsikvėpti, gal net turėsiu atostogų.

NUSTEBINO UKRAINIEČIŲ GAMYBOS LĖKTUVŲ GAUSA.

Ukrainiečiai istoriškai yra aviacinė tauta. Veikė Antonovo gamykla; paskui išsivystė „Aeroprakt“ gamykla, kurios lėktuvus jūs ir matėte. Jie turi gerą technologinę istoriją ir specialistus. Nors daugelis gamyklų dėl karo nustojo veikti, bet minėta „Aeroprakt“, tikėtina, laikosi dėl to, kad daugelis jų pagamintų lėktuvų išskrenda į vieną pusę su sprogmenų kroviniu. Savo lėktuvėlį jie paverė į bepilotų vienos krypties kamikadžę. Esu matęs daugelį nuotraukų būtent su šiais lėktuvais, kurie gali nešti nemažą, iki 250 kg, krovinį.

DAR GRĮŽKIME PRIE ESKADRILĖS REIKALŲ: KOKIE ARTIMIAUSI DARBAI LAUKIA?

Planuojame plėstis Žemaitijoje ir Aukštaitijoje. Mums reikia daugiau specialistų, ne vien pilotų. Reikia logistų, technikų, inžinierių ir daugybės kitų specialybių žmonių. Užmezgėme kontaktą su Karinėmis jūrų pajėgomis, tad veikla plečiasi. Tolimesnėje ateityje norime turėti savo orlaivį. Kol kas žmonės skraidė savo lėktuvais ir, atvirai pasakius, ne visi orlaiviai gali pavyti reaktyvinį „šachedą“. Reikėtų geresnių lėktuvų. Kaip mes juos gausime – matysime. Dirbame šia kryptimi.

ĮSIVAIZDUOKIME SITUACIJĄ: ESU ŠAULYS, JAU ŠIEK TIEK „INFEKTUOTAS“ AVIACIJA, JAUNAS IR NORIU KĄ NORS DARYTI ŠIOJE SRITYJE. KĄ PATARTUMĖTE TOKIAM ŽMOGIUI?

Galvojant apie gynybą – belstis pas mus. Galvojant apie profesiją – stoti į Antano Gustaičio aviacijos institutą. Eiti į aerodromus, skraidyti sklandytuvais, lėktuvais. Suprantama, šiuo metu valstybė neberemia tokių veiklų, todėl viskas kainuoja. Bet tie, kas nori, tikrai skrenda. 🇱🇹



Daugiau apie lengvosios aviacijos specializaciją



ŠAULYSTEI METAI NE RIBA – Zigmas Tamakauskas šaulio priesaiką davė būdamas beveik 90-ies

Bendravo:
LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ



Lietuvos istorijoje netrūksta žmonių, kurių gyvenimai tapo tarsi laisvės kronika. Vienas iš jų yra šaulys, šiemet 90-ies metų sukaktį minėjęs Zigmas Juozas Tamakauskas. Jam Tėvynė niekada nebuvo vien tik gražus žodis.

Dar būdamas paauglys jis pasirinko pasipriešinimo kelią, vėliau tapo rezistentu, mokytoju, visuomenininku. 2023 m., sulaukęs beveik 90-ies, nusprendė prisijungti prie Šaulių sąjungos. Pakalbinome jį. Garbingo amžiaus šaulys turi ką papasakoti; jo istorijai ir storos knygos puslapių neužtektų, tad čia pateikiame tik mažą dalelę to, ką iš Zigmo sužinojome.

GERBIAMAS ZIGMAI, PRADĖKIME NUO PRADŽIŲ: PAPASAKOKITE APIE SAVO VAIKYSTĘ.

Šį pasaulį išvydau 1936 m. balandžio 30 d. Kudirkos Naumiestyje. Mano tėtukas buvo žmonių vertinamas diplomuotas vyriškų drabužių siuvimo specialistas. Siūdavo ir Lietuvos karių uniformas bei Katalikų bažnyčios kunigų sutanas. Mėgdavo skaityti, buvo ir Lietuvos šaulių sąjungos narys, savo finansinę auką rėmęs Šaulių sąjungą bei dr. Vinco Kudirkos paminklo pastatymą mieste. Mamutė buvo aktyvi pavasarininkė, giesmininkė, palaikiusi aktyvius ryšius su Bažnyčia. Skaitydavo leidžiamus katalikiškus žurnalus ir knygeles. Taigi, augau katalikiškoje, patriotinėje nuostatoje turėjusioje šeimoje.

Mano atmintyje yra išlikusi pirmoji – 1940 m. sovietų okupacija, kai mano dešimčiai metų vyresnė pusseserė Salemutė Dairutytė mane, keturmetį vaiką, vesdamasi už rankos, kita ranka plėšė gatvėje išklijuotus raudonus propagandinius sovietų plakatus.

Jau kiek aiškiau prisimenu 1941 m. birželio mėnesį prasidėjusio karo skrendančių lėktuvų gausmą, kabančias danguje šviečiančias „lempas“, o po kelių dienų – didelį žmonių susibūrimą miesto aikštėje, kurioje kalbėtojai minėjo besitraukiančios rusų kariuomenės nužudytų vietinių žmonių pavardes ir kitas sovietų piktadarybes, plazdant trispalvėms sveikino Lietuvos prisikėlimą, giedojo Lietuvos himną.

1944 m. artėjant sovietinei kariuomenei, vokiečių valdžia įsakė palikti savo namus ir trauktis iš miesto. Užkasęs svarbiausius daiktus į žemę, nuvykome į Liaučių kaimą. Paskui mūsų šeimą priglaudė vienas ūkinin-

kas savo gražioje sodyboje. Baigiantis karui, apsistojome vienos ištuštėjusios sodybos klėtyje.

Naktį pasigirdo rusiški keikimai ir baisus beldimas į mūsų klėties duris. Rusų kareiviai, įrėmę tėtukui ir mamai į galvą revolverius, prisikimšo maišus turto ir išsinešdino. Galima įsivaizduoti, koks buvo tos nakties siaubas, kurį sukėlė įžengę į mūsų žemę „nenugalimos armijos“ kareiviai – „išvaduotojai“, nešdami mums „laisvę“. Tokios spygliuotos „laisvės“ baisumus netrukus pajuto ir visa mūsų tauta.

Toks mano vaikystės dienų neužmirštas gyvos patirties epizodas, taip pat tėvų auklėjimas, bendravimas su patriotiškais žmonėmis ir sovietinės tikrovės išgyvenimas formavo mano krikščionišką pasaulėžiūrą bei tautinę savimonę.

JAU NUO MOKYKLOS LAIKŲ AKTYVIAI DALYVAVOTE NEGINKLUOTAME PASIPRIEŠINIME IR PILIETINIO NESOLIDARUMO SOVIETŲ VALDŽIAI AKCIJOSE. BŪDAMAS MOKSLEIVIS ĮSITRAUKĖ Į ANTISOVIETINĮ PASIPRIEŠINIMĄ. KAS PASKATINO TOKĮ JAUNĄ ŽMOGŲ RIZIKUOTI DĖL LIETUVOS SAVO ATEITIMI?

Mokykloje įsitraukiau į antisovietinę veiklą, kuri tuomet dar pasireiškė gal kiek naiviais, bet principingais būdais. Atsisakiau mokytis rusų, kaip okupantų, kalbos. 1955 m., baigęs vidurinę mokyklą, įstojau studijuoti lituanistikos mokslų į Vilniaus universitetą. Mūsų kursas buvo labai draugiškas, jo branduolyje vyravo tautinio idealizmo dvasia, svajojome savo jaunatviškų sparnų mostais artinti Tėvynės prisikėlimą.

Bandėme derinti įvairias veiklos priemones. Rengdavome studentiškas vakarones, išvykas.

Stengiausi ta linkme ir sukti savo gyvenimo kelią, savo darbo dalele prisidėti prie mūsų Tėvynės prisikėlimo aušros.

Su patikimais studentais, sudarę slaptą patriotinės krypties būrelį, laiminant kunigui, davėme priesaiką Dievui ir Tėvynei Vilniaus Aušros vartų bei Kauno arkikatedros bazilikos koplyčiose.

SU BENDRAMINČIAIS TVARKĖTE LIETUVOS KARIŲ IR KITŲ LIETUVAI NUSIPELNIUSIŲ ŽMONIŲ KAPUS. KODĖL KAPŲ IR ISTORINĖS ATMINTIES SAUGOJIMAS JUMS BUVO TOKS SVARBUS?

1956 m. Visų Šventųjų dienos išvakarėse surengėme nelegalią talką Rasų kapinėse. Sutvarkėme užžėlusius, neprižiūrimus lietuvių karių, žuvusių kovose su lenkais, kapus. Uždegėme žvakių. Žuvusių lietuvių karių kapų tvarkymas – tai dvasinė sąsaja su istorija, su buvusiomis kovomis dėl laisvės. Jie žuvo, kad mes būtume, kad būtų laisva Lietuva. Jų niekada negalima pamiršti. Džiaugiausi, kad vėliau šį mūsų pradėtą Rasų kapinių tvarkymo darbą tęsė tame pačiame universitete fizikos mokslus studijavęs mano sūnus Gediminas, buvęs aktyvus šios mokslo įstaigos studentų kraštotyrininkų būrio narys, dar vaikystėje užsauginęs idealizmo sparnus, patriotinį savo tėvynės Lietuvos branginimo ir meilės jausmą. Gediminas, būdamas paskutiniojo kurso studentas, žuvo neaiškiomis aplinkybėmis 1982 m. vykusioje kraštotyrinėje ekspedicijoje. Manoma, kad tai buvo KGB rankos darbas. Sūnelio žūtis buvo baisus smūgis mano gyvenime.

SOVIETINĖS OKUPACIJOS METAIS MINĖDAVOTE VASARIO 16-ĄJĄ. KĄ JUMS REIŠKĖ ŠI ŠVENTĖ? PER VIENĄ JŲ BUVOTE NET SUIMTAS.

Vasario 16-oji man visada buvo didelė mūsų Valstybės atkūrimo

dienos šventė, laimėta dėl lietuviško žodžio sklaidos, sukilėlių, knygnešių, savanorių aukos. Mūsų pagrindinės jaunimo organizacijos būrelis sovietiniais metais Vasario 16-osios šventę minėjo susirinkęs Kauno katedros varpinėje įsirengtoje patalpoje. Rinkdavomės ir netoli Petro Vileišio tilto, buvusioje Algimanto Mišeikio, Vandos ir Kazimiero Kalibatų bute.

Tačiau sovietinei valdžiai keldavo nerimą kiekviena artėjanti Vasario 16-oji, kurios metu kasmet įvairiose Lietuvos vietose pasirodydavo anti-sovietiniai lapeliai, suplevėsuodavo lietuviška trispalvė. Vieną Vasario 16-osios naktį pasigirdo stiprus saugumo darbuotojų beldimasis į mūsų bendrabučio kambario duris. Jų atsineštame popieriuje buvo įrašyta mano pavardė. Buvau suimtas. Teko patirti visas tardymo „gudrybes“, brutalų pasityčiojimą, mano galvos plaukų tvirtumo „patikrinimą“... Tardymui vadovavęs čekistas G., primindamas Vėlines, nėrėsi iš kailio reikalaujamas pasakyti, iš kur gavau tą vadinamą „antitarybinių eilėraščių“ sąsiuvinį – su poetų Bernardo Brazdžionio ir Vinco Mykolaičio-Putino sovietinius okupantus smerkiančiais eilėraščiais. Dievas davė tvirtumo – nieko jie iš manęs neišgavo.

Buvau pašalintas iš universiteto ir išsiųstas į sovietinius rekrūtus prie Uralo į užterštą radiacijos zoną. Grįžęs, rektorius Jono Kubiliaus dėka buvau priimtas į universiteto neakivaizdinio skyriaus antrąjį kursą tęsti lietuvių kalbos ir literatūros studijų.

VĖLIAU TAPOTE MOKYTOJU, DAUG DĖMESIO SKYRĖTE JAUNIMO PATRIOTINIAM IR PILIETINIAM UGDYMOI. PASAKOJOTE APIE LIETUVOS ISTORIJĄ IR LAISVĖS KOVAS...

Sulaukiau jau nemažai metų. Savo darbo dalele stengiausi prisidėti, kad mokyklose mokiniai būtų ugdomi patriotine dvasia, kad geriau pažintų savo tautos šaknis, kultūrą, Lietuvos istoriją, sužinotų apie tą didžiulę mūsų tautos auką, sudėtą dėl Lietuvos laisvės.

2023 M. TAPOTE LIETUVOS ŠAULIŲ SĄJUNGOS NARIU. KAIP NUSPREDĖTE JUO TAPTI? KĄ JUMS ŠIANDIEN REIŠKIA ŠAULIŲ SĄJUNGA IR ŠAULIO VARDAS?

Džiaugiuosi, kad pasekiau savo tėtės pėdomis – esu garbingos sąjungos narys. Šaulio vardas man ne tik garbingas, bet ir įpareigojantis – pagal savo išgales bei sugebėjimus dirbti Lietuvos labui, stiprinti mūsų valstybingumo pamatus. Įpareigojantis ugdyti jaunimo širdyse savo Tėvynės meilę – patriotizmą, o ne vien popierinį pilietiškumą. Įpareigojantis ginti savo Tėvynę ir jos garbę.

ŠIANDIEN ESATE VYTAUTO DIDŽIOJO ŠAULIŲ 2-OSIOS RINKTINĖS ŠTABO APTARNAVIMO KUOPOS KULTŪROS IR MENO BŪRIO ŠAULYS. KAIP ATRODO JŲŠ Ū ŠAULIŠKOS VEIKLOS?

Kuopos vadas Juozas Klimkevičius, kaip ir pačios rinktinės vadu buvęs Vytautas Žymančius, visada pasižymi dideliu pareigingumu, iniciatyvu sugebėjimu burti į šaulių gretas pilietiškai nusiteikusius naujus narius. Jis stengiasi didinti ir jų švietėjišką išprusimą, savo krašto istorijos pažinimą, puoselėti lietuvių tautos etninę kultūrą, dvasinių vertybių branginimą, savo krašto gamtos tausojimą.

Patriotinė nuostata ugdoma ir per rengiamas Lietuvos pažinimo ekskursijas. Pavyzdžiui, didelį pasisekimą turėjo kuopos jauniejiems šauliams surengta ekskursija „Lietuvos himno kūrėjo dr. V. Kudirkos keliais“ ir kitos išvykos. Gera prisiminti, kad šios ekskursijos gidu teko būti man.

SULAUKĖTE GARBINGO AMŽIAUS, ESATE PRIPAŽINTAS LIETUVOS LAISVĖS KOVŲ DALYVIU, UŽ NUOPELNUŠ GAVOTE AUKŠČIAUSIUS VALSTYBINIUS IR VISUOMENINIUS APDOVANOJIMUS. KURIS JUMS PATS SVARBIAUSIAS?

Iš gautų apdovanojimų neišskirčiau nė vieno. Jie man visi yra brangūs. Tai mano gyvenimo žingsnių kuklaus darbo įvertinimas.

Mano gyvenimo kelias, vienaip ar kitaip, per kai kurias asmenines negandas, ėjo kartu su jaunystėje gimusio idealo siekimu, susijusiu su gyvu tikėjimu ir viltimi. Ta didžioji viltis buvo susipynusi su svajone bei tikėjimu sulaukti Lietuvos laisvės. Stengiausi ta linkme ir sukti savo gyvenimo kelią, savo darbo dalele prisidėti prie mūsų Tėvynės prisikėlimo aušros. Ir neteko suabejoti tuo keliu. ♣

„TĄ AKIMIRKĄ ŽINOJAU, KĄ DARYTI“:

šaulės žinios padėjo sustabdyti kraujavimą ir išgelbėti gyvybę

Bendravo:
EDITA JOČIENĖ



Gabrielė įsitikino mokymų praktine verte.
Nuotr. iš asmeninio albumo.

ŠAULĖ GABRIELĖ PTAŠINSKAITĖ-MAČIULĖ APIE SEKUNDES, KURIOS GALI IŠGELBĖTI GYVYBĘ

Gabrielė Ptašinskaitė-Mačiulė – Lietuvos šaulių sąjungos Strateginės komunikacijos kuopos „Lapės“ šaulė ir įmonės „PVCase“ komercinių tekstų rašytoja. Į šaulių sąjungą ji įstojo prieš nepilnus metus, tačiau vieną dieną mokymuose kartoti veiksmai tapo nebe pratybomis. Važiuodama su šeima Gabrielė pamatė nuo kelio besiverčiantį automobilį. Jame buvo sunkiai sužeista moteris, o pagalbai liko minutės – gal net sekundės. Apie tą dieną Gabrielė kalba be didvyriškumo: sako tiesiog dariusi tai,

ką mokėjo. Tačiau kartais būtent toks pasirengimas ir ramybė tampa riba tarp gyvybės ir mirties.

KELIOS SEKUNDĖS IKI SPRENDIMO

Kaip prasidėjo ta diena ir ką pirmiausiai pagalvojai išvydusi avariją?

Po savaitgalio Druskininkuose su šeima važiavome į Kauną. Kelionė buvo visai įprasta, kol staiga automobilyje pasigirdo: „Kas čia darosi?“ Pažvelgiau į priekį ir pamačiau nuo kelio besiverčiantį automobilį. Viskas įvyko labai greitai, bet iškart supratau, kad nelaimė rimta, – reikės ir medikų, ir ugniagesių gelbėtojų.

Ar buvo bent akimirka, kai sutrikai?

Bijoti tiesiog nebuvo kada. Paskambinau numeriu 112 ir, kalbėdama su dispečere, nubėgau prie automobilio. Du priekyje sustoję vyrai jau bandė jį atversti nuo šono. Išlipdama dar paprasčiau mamos ir tetos apžiūrėti pakelę – reikėjo patikrinti, ar nebuvo žmonių, iškritusių iš automobilio. Galvoje nebuvo chaoso. Tik konkretūs veiksmai – vienas po kito.

Ką pamatei atidariusi automobilio dureles?

Viduje buvo senyvo amžiaus moteris. Pastebėjau atvirą rankos lūžį, arterinį kraujavimą. Pamačiusi kraujavimą supratau, kad delsti negalima. Atsimenu, kaip garsiai sušukau vieną žodį: „Turniketą!“

Vienas iš sustojusių vyrų žinojo, kaip juo naudotis.

Vis dar kalbėdama su 112 dispečere, išpakavau turniketą ir padaviau jam. Vyras užveržė diržą, o aš sukau suktuką tol, kol kraujavimas liovėsi. Tuo pat metu, su moterimi stengiausi kalbėti ramiai. Pasakiau, ką darysime, perspėjau, kad skaudės, kad turniketą reikės labai stipriai suveržti. Padėjau jį uždėti, o kadangi šalia neturėjau rašiklio, kelis kartus garsiai pakartojau, kada jis užveržtas. Norėjau būti tikra, kad atvykę medikai šią informaciją išgirs.

Tik vėliau pagalvojau: kaip nedaug trūko. Jeigu turniketo būtime ieškoję ilgiau arba žaizda būtų buvusi sunkiau pasiekama, viskas galėjo baigtis kitaip. Bet tuo metu tokios mintys neatėjo. Mačiau žmogų, kuriam reikia pagalbos, ir žinojau, ką turiu daryti.

MINUTĖ, KURIOS NEGALIMA PRARASTI

Kodėl nusprendei pasidalyti šia istorija?

Iš pradžių man atrodė, kad apie tai kalbėti nereikia. Nenorėjau, kad istorija skambėtų kaip pasakojimas apie mano poelgį. Mama ir teta paskatino pažvelgti kitaip: „Galbūt ji privers bent vieną žmogų patikrinti, kur jo automobilyje padėtas turniketas, arba pagaliau išmokti juo naudotis.“ Tada supratau, kad tylėti būtų neteisinga.

Kas tą dieną labiausiai įstrigo?

Kai sušukau „Turniketą!“, kilo lengvas sąmyšis. Žmonės keletą sekundžių stovėjo, tačiau netrukus prie manęs pribėgo moteris su vaistinėle. Atrodė,

Pamačiusi kraujavimą supratau, kad delsti negalima. Atsimenu, kaip garsiai sušukau vieną žodį: „Turniketą!“

„Turniketas turi būti paruoštas, lengvai pasiekiamas, o tu turi mokėti juo naudotis“, – pabrėžia šaulė.
Nuotr. aut. Vidmantas Činauskas.



kad turniketo paieškos trunka amžinybę. Gal praradome tik minutę, tačiau stipriai kraujuojančiam žmogui minutė nėra „tik“. Todėl šiandien kartoju: turniketas neturi būti „užkastas“ bagažinės dugne po daiktais. Jis turi būti lengvai pasiekiamas, paruoštas naudoti, o žmogus turi žinoti, ką su juo daryti.

KAI MOKYMŲ BALSAI GRĮŽTA TIKROVĖJE

Kurios Šaulių sąjungos mokymuose įgytos žinios tą akimirką buvo svarbiausios?

Keista, bet galvoje aiškiai girdėjau instruktorės Onės Bartkienės balsą: pirmiausia apsidairyk, patikrink, ar tau pačiai saugu, įvertink situaciją. Mokymuose tai kartoji lyg sausą algoritmą, o ištikus tikrai nelaimei supranti, kodėl kiekvienas žingsnis svarbus. Prisiminiau apie saugią aplinką, stipraus kraujavimo stabdymą ir tai, ką daryti toliau. Tai buvo pačios baisiausios mano „pratybos“, tik šįkart priešais mane buvo tikras žmogus.

Sužeistoji buvo sąmoninga, bet žinojau, kaip elgtis, jeigu ji sąmonę prarastų. Tas žinojimas labai ramino. Man nereikėjo spėlioti ar kurti plano vietoje – reikėjo tik prisiminti tai, ką jau daug kartų buvau dariusi mokymuose.

Vadinasi, svarbu ne vien išklausti kursą?

Tikrai ne. Man pasisekė, kad panašius mokymus turėjau ir Šaulių sąjungoje, ir darbovietėje. Kelis

mėnesius kartojome tuos pačius veiksmus, kol rankos jau pačios žinojo, ką daryti. Kai ištinka nelaimė, nėra laiko prisiminti skaidrių ar užrašų. Suveikia tai, ką esi realiai išbandęs. Manau, būtent kartojimas buvo viena svarbiausių priežasčių, padėjusių tą dieną nesutrikti.

Jeigu dabar vėl tektų bėgti prie avarijos, iš automobilio išlipčiau jau laikydama turniketą rankoje. Instruktorius Mindaugas Kulbokas nuolat kartojo, kad jis turi būti šalia, o ne bagažinės gilumoje. Po šio įvykio šie žodžiai man nebėra teorija.

TIK PASKUI PRADĖJO DREBĖTI RANKOS

Ką išgyvenai, kai atvyko medikai ir tavo vaidmuo baigėsi?

Tik tada pajutau, kad dreba rankos. Kol veikiau, emocijos tarsi laukė kažkur nuošalyje. Kai moterį perėmė medikai, suvokiau, kas ką tik įvyko ir kaip viskas galėjo baigtis. Kartu pajutau didžiulį dėkingumą žmonėms, kurie sustojo. Niekas neklausė, kas už ką atsakingas, – vieni vertė automobilį, kiti atjungė akumuliatorių, apžiūrino nukentėjusiąją, ieškojo priemonių, tretį vykdė nurodymus. Tą akimirką buvome ne atsitiktiniai nepažįstamieji pakelėje, o žmonės, kuriems rūpėjo išgelbėti kitą žmogų.

Kaip šis įvykis pakeitė tavo kasdienį pasirengimą?

Dabar dar labiau tikiu praktinių mokymų verte. Pasitikėjimas savimi atsiranda ne todėl, kad manai esanti

drąsi, o dėl to, kad esi pasiruošusi. Taip pat labiau pasitikiu žmonėmis šalia. Gal kitas sustojęs žmogus bus šaulys, gal bus baigęs pirmosios pagalbos kursą, o gal tiesiog nebijos priėti ir paklausti, kuo gali padėti. Tą dieną pamačiau, kiek daug gali padėti žmonės, kai nelieta nuošalyje.

NE DIDVYRIŠKUMAS, O PASIRENGIMAS

Kokią vieną žinutę norėtum palikti „Trimito“ skaitytojams?

Nelaimės akimirką nebūtina būti didvyriu. Reikia būti pasiruošusiam. Mokymai, kartojimas ir paprastas sprendimas sustoti gali išgelbėti gyvybę. Aš labai daug gavau iš Lietuvos šaulių sąjungos, o tą dieną galėjau tuo pasidalyti su žmogumi, kuriam pagalbos reikėjo čia ir dabar.

Ir dar norėčiau, kad kiekvienas šiandien padarytų vieną labai konkretų dalyką: nueitų prie savo automobilio, surastų turniketą ir patikrintų, ar galėtų jį pasiekti per kelias sekundes. Jeigu nežino, kaip naudoti, – išmokytų. Nes tą minutę, kai jo prireiks, mokytis jau bus per vėlu.

Ir nenustosiu kartoti: turniketas. Jis turi būti paruoštas, lengvai pasiekiamas, o tu turi mokėti juo naudotis. Kartais tarp žmogaus gyvybės ir tylos lieka vos kelios sekundės ir kito žmogaus pasiryžimas nelikti nuošalyje. 🍀

VAKARŲ LIETUVOS ŠAULIAI

Pasaulio F klasės čempionato dešimtuke

Tekstas: GABIJA VAITKUTĖ

Nuotraukos: ORGANIZATORIŲ IR
ASMENINIS DALYVIŲ ALBUMAS

Beveik kilometro distancija, nuolat besikeičiantis vėjas ir rezultatas, kurį gali nulemti vienas šūvis.

Jungtinėje Karalystėje vykusiame 7-ajame ICFRA F klasės pasaulio čempionate Lietuvos F/TR rinktinė užėmė 9-ąją vietą pasaulyje. Lietuvos komandai priklausė 12 žmonių, o jos pagrindą sudarė Lietuvos šaulių sąjungos Vakarų (Jūros) šaulių 3-iosios rinktinės nariai.

Rugpjūčio 10–16 dienomis viename žinomiausių pasaulio šaudymo centrų – Bislyje, Jungtinėje Karalystėje – susirinko F klasės tolimojo šaudymo sportininkai iš 24 valstybių. Nacionaliniame šaudymo centre surengtas jau 7-asis ICFRA F klasės pasaulio čempionatas. Bislis su šaudymo sportu siejamas nuo XIX a. pabaigos – Didžiosios Britanijos Nacionalinė šaulių asociacija čia persikėlė dar 1890 m.

Lietuvos rinktinėje, kartu su Vakarų (Jūros) šaulių 3-iosios rinktinės nariais, startavo šaudymo klubų „Senas vilkas“ ir BTŠA šauliai.

Lietuva varžėsi F/TR klasėje. Komandinėje įskaitoje šalies rinktinė surinko 3340,221 tašką ir užėmė 9-ąją vietą pasaulyje. Pasaulio čempione tapo Didžiosios Britanijos rinktinė, antrąją vietą iškovojo Pakistanas, trečiąją – JAV.

KOMANDINIS STARTAS – ATSKIRAS IŠŠŪKIS

Visame pasaulio čempionate dalyvavo sportininkai iš 24 valstybių, tačiau F/TR komandinėse varžybose gali startuoti ne daugiau kaip 12 nacionalinių komandų.

Registracija į 2026 m. čempionato komandines varžybas baigėsi dar 2025 m. rugpjūtį. Iki tol komandos turėjo pateikti reikiamus dokumentus, licencijas ir pagrįsti atitiktį keliamiems reikalavimams. Metų pradžioje buvo patvirtintos visos 12 komandų, tarp jų – ir Brazilijos rinktinė. Vėliau, Brazilijos komandai pasitraukus, jos vietos kitai rinktinėi užpildyti jau nebebuvo galima, todėl F/TR komandinėje įskaitoje galiausiai startavo 11 komandų.

„Norinčių dalyvauti buvo daugiau nei vietų, todėl mums pats pateikimas į komandinį pasaulio čempionatą jau buvo ilgai siektas tikslas. Reikėjo ne tik suburti konkurencingą komandą, bet ir pereiti kvalifikavimo, registracijos, licencijavimo bei administravimo procesą. Čempionate aplenkėme galias šaudymo tradicijas turinčias Italijos ir Airijos rinktines. Airijos šauliams Bislio šaudykla yra gerokai lengviau pasiekiamą; jie turi daugiau galimybių joje treniruotis. Todėl 9-oji vieta pasaulyje mums reiškia labai daug – tai rezultatas, parodantis, kad galime konkuruoti tokiu lygiu“, – sako Lietuvos komandos narys, Vakarų (Jūros) šaulių 3-iosios rinktinės šaulys Dovydas Bajoras.

KAI TAIKINYS – BEVEIK UŽ KILOMETRO

F/TR – viena iš dviejų pagrindinių F klasės šaudymo rungčių. Šauliai šaudo gulėdami, naudodami optinius taikiklius, dvikoji ir galinę atramą. Šioje klasėje leidžiami „223 Remington“ arba „308 Winchester“ kalibro šautuvai, o visas ginklas su pritvirtinta įranga negali sverti daugiau nei 8,25 kilogramo.

Komandinėse varžybose šauliai rungsi 800, 900 ir 1 000 jardų distancijose – tai yra maždaug 732, 823 ir 914 metrų.

Šaudant tokiu atstumu vien gero taiklumo neužtenka. Rezultatą lemia gebėjimas vertinti vėją, pastebėti jo krypties ir stiprumo pokyčius, laiku koreguoti šūvį ir tiksliai dirbti komandoje.

„Vėjas rimsta – ruoškitės“, „Penki“, „Daryk antrą greitą iš tinklo“, „V bull“ ir galiausiai – „Konvertuojam abu“. Pastaroji frazė reiškia, kad abu bandomieji pataikymai įskaitomi aukščiausią vertę, – apie darbą šaudymo linijoje pasakoja D. Bajoras.

Komandinėse F/TR varžybose šaudo aštuoni sportininkai, tačiau galutinį rezultatą kuria visa komanda. Kartu dirba treneriai, vėjo stebėtojai ir kiti komandos nariai, todėl svarbus ne tik individualus taiklumas, bet ir gebėjimas greitai keistis informacija, pasitikėti komandos draugais bei priimti tikslius sprendimus.

IŠBANDYMU TAPO NE TIK VĖJAS

Lietuviams teko prisitaikyti ne tik prie permainingo vėjo, bet ir prie neįprastai aukštos temperatūros bei techninių iššūkių. Kai kuriomis varžybų dienomis oro temperatūra siekė net 37 laipsnius karščio, o tokios sąlygos turėjo įtakos tiek šauliams, tiek naudojamai amunicijai.

„Turėjome nemažai techninių iššūkių, tačiau juos išsprendėme komandiškai; nepasidavėme ir sėkmingai užbaigėme komandinę įskaitą. Sausas, iki 37 laipsnių įkaitęs oras buvo tikrai neįprastas tiek mums, tiek Anglijos klimatui, tiek mūsų amunicijai. Taip pat pasijuto treniruotčių stygius – labai trūksta sąlygų ruoštis tokio lygio varžyboms tiek asmeniškai, tiek kaip komandai“, – pasakoja Lietuvos komandos narė ir Vakarų (Jūros) šaulių 3-iosios rinktinės šaulė Aistė Kundrotaitė.



Permainingas vėjas buvo ne vienintelis išbandymas.

Per penkias varžybų ir vieną treniruotčių dieną kiekvienas Lietuvos komandos šaulys atliko beveik 400 šūvių. Paskutinėse komandinėse varžybose sportininkų laukė šešios šaudymo sesijos – po du kartus 800, 900 ir 1 000 jardų distancijose.

AUKŠČIAUSIO LYGIO VARŽYBOS – PATIRTIS, KURIĄ PARSIVEŽA Į LIETUVĄ

Vakarų (Jūros) šaulių 3-iosios rinktinės nariams tolimojo šaudymo varžybos nėra naujiena, tačiau pasaulio čempionatas suteikė galimybę savo pasirengimą išbandyti greta stipriausių šios disciplinos šaulių, pamatyti kitų šalių komandų darbo principus ir sukaupti praktinės patirties, kurią galima pritaikyti tolesnėse treniruotėse Lietuvoje.

Pasaulio čempionate ir kitose aukšto lygio varžybose sukaupia patirtis nelieta tik sportiniu pasiekimu – ji tiesiogiai pritaikoma rengiant Vakarų (Jūros) šaulių 3-iosios rinktinės taikliuosius šaulius. Rinktinėje jų rengimas vykdomas pagal patvirtintą kovinio rengimo planą. Pasirengimą kuopose įgiję šauliai vėliau dalyvauja Lietuvos šaulių sąjungos vado patvirtintos programos taikliųjų šaulių kursuose. Iki šiol surengti trys tokie kursai, kuriuose instruktoriais dirba didžiausią patirtį turintys

rinktinių šauliai. Tarp jų yra Lietuvos kariuomenės kursuose dalyvavusių, taikliojo šaulio ar snajperio pareigas ėjusių bei KASP instruktoriais dirbusių šaulių.

Mokymų metu tobulinami taiklaus šaudymo, maskuotės, stebėjimo ir atstumų nustatymo įgūdžiai, mokomasi sudaryti ugnies korteles ir atlikti kitas taikliajam šauliui reikalingas užduotis. Tarptautinėse varžybose sukaupia patirtis perduodama ir praktiškai – dalijamasi technologinėmis naujovėmis, analizuojami iššūkiai, identifikuojamos sritys, kuriose dar reikia tobulėti, bei perduodami praktikoje pasiteisinę darbo metodai. Taiklieji šauliai taip pat įsitraukia į kitas rinktinės veiklas – nuo bazinio šaulio įgūdžių kurso ir paramos Valstybės sienos apsaugos tarnybai iki bendrų pratybų su Lietuvos kariuomene bei kitų rinktinės užduočių.

Taiklusis šaulys pirmiausia yra sumanus skyriaus karys, galintis tapti padalinio akimis, pavyzdžiui, ten, kur dėl elektroninės kovos priemonių poveikio nebepali veiktų dronai. Jis gali žvalgyti objektus, nurodyti taikinius, atlikti ugnies koregavimo užduotis, veikti puolimo ir gynybos metu. Taiklieji šauliai neturi atsietų nuo rinktinės tikslų – jų veikla orientuota į bendrą rinktinės kovinio pajėgumo didinimą ir kuo geresnį padalinių



Vien gero taiklumo neužtenka.



Komandinėse varžybose svarbus kiekvieno pasirodymas, bet galutinis rezultatas – bendro darbo vaisius.

vadų sumanymų įgyvendinimą, – sako Vakarų (Jūros) šaulių 3-iosios rinktinės 303 kuopos skyriaus vadas Dovydas Bajoras.

Lietuvos komanda dėkoja Vakarų (Jūros) šaulių 3-iajai rinktinėi ir jos vadui mjr. Artūrai Milkinčiui už palaimą, suteiktus išteklius ir pagalbą rengiantis išvykai bei dalyvaujant pasaulio čempionate.

Taikliųjų šaulių rengimas yra vienas iš mūsų rinktinės prioritetų, todėl matome, kad judame teisinga kryptimi. Nuoseklus karinis rengimas ir pasirengimas duoda rezultatą, tačiau didžiausia vertė yra patys žmonės – atsidadę, iniciatyvūs ir norintys tobulėti rinktinės taiklieji šauliai. Jų dėka galime stiprinti šią sritį ir kelti bendrą rinktinės kovinio pasirengimo lygį. Galiausiai taiklus šaudymas yra vienas iš esminių šaulio gebėjimų – tikras šaulys turi gebėti savo ginklą valdyti užtikrintai ir šaudyti taikliai, – sako Vakarų (Jūros) šaulių 3-iosios rinktinės vadas mjr. Artūras Milkintis.

Pateikimas į pasaulio F/TR komandų dešimtuką – ne tik aukštas rezultatas, bet ir vertinga tarptautinė patirtis bei praktinės pamokos, kurios padės Lietuvos šauliams toliau auginti tolimojo šaudymo meistriškumą ir ruoštis būsimiems startams. 🇱🇻

„ŠVYTURYS“ – NE TIK SAVAITĖS STOVYKLA,



bet iš išeivijoje augančio jauno žmogaus ryšio su Lietuva, atsakomybės ir lyderystės mokykla

Tekstas:
LINA ZARSKIENE

Nuotraukos:
VILMA KAVA,
AUGIS ŠILEIKA

STOVYKLA BAIGĖSI – TRADICIJA AUGA

Rugpjūčio 8-osios rytą Rako stovyklavietėje Mičigane viena po kitos buvo lankstomos palapinės. Dar prieš kelias dienas čia skambėjo komandos, dainos ir jaunimo balsai, virš medžių kilo dronai, o miško takais judėjo jaunieji stovyklautojai. Dabar laukė paskutinis vėliavų nuleidimas, bendra nuotrauka ir kelionė namo.

Taip baigėsi trečioji Lietuvos šaulių sąjungos išeivijoje jaunimo vasaros stovykla „ŠVYTURYS 2026“. Šiomet ji subūrė 23 lietuvių kilmės jaunuolius – 15 berniukų ir 8 mergaites. Jaunimas mokėsi orientuotis, padėti kitam, dirbti komandoje ir, kai reikia, pačiam priimti atsakomybę.

MOKYTIS VEIKIANT – NUO UŽDUOTIES IKI ATSAKOMYBĖS

Stovyklautojai susipažino su dronų valdymu ir trumpųjų bangų radijo ryšiu, mokėsi orientuotis pagal žemėlapij ir kompasą, rišti mazgus, suteikti pirmąją pagalbą, o dalį žinių pritaikė žygyje – skirtingas veiklas siejo principas: neužteko išgirsti, reikėjo išbandyti pačiam. Šį mokymąsi veikti savarankiškai ir kartu papildoma

iš Lietuvos atvykusio vadovo Aurimo Dzemydos mintis: „Manau, kad svarbiausia tai, jog dalyvavimas stovykloje leidžia suprasti, kad pasaulyje esi ne vienas.“

Pasak stovyklos rengėjų, vaikai turėjo nemažai galimybių savarankiškai priimti sprendimus ir priimti atsakomybę. Atliekant vieną užduotį, stovyklautojo sėkmė judant įtempta virve priklausė nuo keturių komandos draugų – reikėjo pasakyti, kokios pagalbos reikia, o kitiems išgirsti ir sureaguoti. Paskutinę dieną stovyklautojai išbandė vadovų pareigas – šią naują tradiciją rengėjai ketina tęsti.

KAI STOVYKLAUTOJAS SUGRĮŽTA VADOVU

Bene ryškiausiai stovyklos tęstinumas šiemet atsiskleidė per jaunuosius vadovus Christopherį Janzą, Eriką Šileiką ir Gabrielių Bandžių – du iš jų ankstesniais metais patys buvo stovyklautojai. Christopheris „ŠVYTURYJE“ dalyvauja nuo pat pirmosios stovyklos. „Nuo pat pradžių man didelį įspūdį darė vadovas Gvidas – jis atrodė kaip tikras suaugęs ir daug patirties turintis karys“, – prisimena jis. Šiomet Christopheris pirmą kartą pats tapo jaunuoju vadovu: „Būti vadovu buvo įdomu, bet kartu tai reiškė ir daugiau atsakomybės. Reikėjo keltis anksčiau už kitus stovyklautojus, padėti pasiruošti užsiėmimams ir prižiūrėti jaunesnius stovyklautojus.“ Stovyklautojams renkant dainas žygiams, jis pasiūlė „Ant kalno mūrai“ ir „Marš, marš, kareivėli“: „Smagu buvo

tas dainas dainuoti kartu su visais žygiuojant.“ Sugrįžti jis tikisi ir kitąmet – susitikti su senais draugais ir savo patirtimi pasidalyti su jaunesniais stovyklautojais. Gabrielius jaunesniems dalyviams norėjo perduoti tai, ką pats išsinešė iš stovyklos: „nereikia bijoti įsitraukti ar žengti iš savo komforto zonos“. „Tapus vadovu reikėjo ne tik pačiam įsitraukti, bet ir galvoti apie kitus. Man „ŠVYTURYS“ yra daugiau nei tiesiog vasaros stovykla“, – sako Gabrielius, norintis čia sugrįžti ir ateityje.

STOVYKLĄ KURIA DAUGIAU ŽMONIŲ, NEGU MATYTI BENDROJE NUOTRAUKOJE

Ypatingas vaidmuo fiksuojant stovyklos akimirkas ir perduodant jas bendruomenei teko Vilmai Kavai, kasdien fotografavusiai ir aprašiusiai „ŠVYTURI 2026“ įvykius, žmones bei stovyklos nuotaikas. Jos pasakojimuose liko ne vien programa ar svarbiausi dienos įvykiai: juose buvo galima pajusti vaikų emocijas, bendrystę, jautią stovyklos kasdienybę. Tėvams, likusiems už šimtų kilometrų, toks artimas žvilgsnis į stovyklos gyvenimą kūrė šilumos ir pasitikėjimo jausmą – buvo galima matyti, kaip vaikai leidžia dieną ir kokioje aplinkoje jie yra. Vaizdinį stovyklos pasakojimą kūrė ir Aušra Paulauskas, filmavusi stovyklos akimirkas ir rengusi vaizdo medžiagą, leidusią stovyklos gyvenimą pamatyti ir tiems, kurie buvo toli nuo Rako.

„ŠVYTURIO“ stovyklos organizavimo branduolį sudarė LŠSI vadas Ovidijus



Stovyklautojai susipažįsta su dronų valdymu ir jų galimybėmis.



Užduotyse su šypsena.



Bernatonis, stovyklos vadovas Linas Orentas, projekto vadovas Gintautas Vasilevskis, koordinatoriai Tomas Urbonas ir Rita Urbonienė, LŠSI buhalterė Jūratė Gričius, Roma Bikulčius ir Vilma Kava. Dronų užsiėmimus vedė Darius Rudis, pirmosios pagalbos – Saulius Elertas, trumpųjų bangų radijo – Linas Jablonskis, o savanoriavo iš Vokietijos atvykę Linas Buntinas, Petras Pučkorius ir Augis Šileika. Stovyklautojų sveikata rūpinosi Sandra Petrauskaitė ir Dovilė Daniuk. Pastaroji pastebi ir pačių vaikų pokytį: „Aktyvioje aplinkoje jie greitai mokosi pastebėti rizikas, būti atsargesni ir pasirūpinti ne tik savimi, bet ir draugais.“

Virtuvės šefė Diana Subačius džiaugėsi, kad jų pastangos suteikė vaikams džiaugsmo, o savanorystės prasmę nusako taip: „Man labai malonu matyti žmones, kurie stengiasi sukurti ką nors įdomaus jaunimui ir kartu prisidėti prie Tėvynės gerovės.“ Giedrei Tulper Lenčiauskas geriausias įvertinimas – vaikų šypsena ir jų žodžiai „skaniausias maistas iš visų stovyklų“, o rūpestis vaikais jai neatšiejamas nuo platesnės savanorystės prasmės: „Mūsų indėlis tėvynei Lietuvai ir ateities kartoms.“

levą Zigmantę savanoriauti paskatino patys stovyklautojai, o darbo prasmę primindavo jų šypsenos ir garsiai, nuoširdžiai tariamas lietuviškas „ačiū“. Audra Adomėnas akcentuoja stovyklos reikšmę jaunimui: „Man svarbu, kad mūsų vaikai būtų kartu, draugautų, daugiau laiko praleistų

gamtoje ir išlaikytų ryšį su Lietuva.“ „Smagiausia buvo tai, kai pavalgę „Švyturiukai“ chorą sakydavo ačiū“, – prisimena Felicija Jablonskis. Ypatin ga buvo uždarymo vakarienė, kai ji su jaunąja karta pasidalijo savo gyvenimo istorija: „Labiausiai atsimenu, kaip per stovyklos uždarymo vakarienę vaikai klausėsi pasakojimo apie mano vaikystę tremtyje, tolimajame Sibire.“ Tokie gyvi liudijimai jaunimui padeda geriau suvokti ankstesnių kartų patirtis ir vertinti tai, kas šiandien atrodo savaime suprantama.

LIETUVA NĖRA VIEN ŽEMĖLAPYJE

Šiomet iš Lietuvos atvyko Lietuvos šaulių sąjungos Pilietinio ugdymo skyriaus neformaliojo švietimo mokytojai Aurimas Dzemyda ir Simona Kuliešaitė. „Tikroji stovyklos vertė,

mano manymu, išryškėja jau grįžus namo – kai po kelių dienų nuovargis praeina ir lieka tai, ką iš jos išsinešei“, – sako A. Dzemyda. Jam „ŠVYTURYS“ – ir bendruomenės pastanga dėl jaunosios kartos. S. Kuliešaitė ryšį su Lietuva atskleidė lietuviškos dainos – išmokę jas prie laužo, stovyklautojai dainuodavo eidami į užsiėmimus ar į valgyklą, o net sunkiau lietuviškai kalbantys – „visu garsu“. Svarbiausia, pasak jos, išsivežti „bendruomeniškumo jausmą“ ir suvokimą, kad esi didesnės lietuviškos bendruomenės dalis.

„ŠVYTURYS 2026“ baigėsi, tačiau jo kuriama tradicija tęsiasi – su viltimi vėl susitikti 2027-ųjų vasarą ir toliau auginti tai, kas išeivijos lietuviams ypač svarbu: bendrystę, ryšį su Lietuva ir norą perduoti jį jaunajai kartai. 🍄



„ŠVYTURYS 2026“ vadovų ir savanorių komanda.





Lietuvos šaulių sąjungos vaidmuo

JAUNO ŽMOGAUS GYVENIME



Kasmet sąjūnų organizuojamas renginys – „Jaunųjų šaulių asamblėja“.

Tekstas:
„SAJOS“ SENDRAUGĖ
KORNELIJA

Atėjus naujiems mokslo metams ir prasidėjus rudeniškam darbų chaosui, vėl įsitraukiame į Lietuvos šaulių sąjungos (LŠS) veiklą, kuri, tiesa, vasarą taip pat nebuvo sustojusi. Dar vieni mokslo metai, dar vieni atradimai ir naujos šaulių kartos.

Besikeičiant mokymosi tendencijoms ir sparčiai kintant jaunimo susidomėjimui, šiandien dažnai kalbame apie istorinę LŠS reikšmę. Tačiau būtent jaunimo įsitraukimas tiesia tiltą tarp organizacijos tradicijų ir jos ateities. Tai rodo, kad šiandien ne mažiau svarbu kalbėti apie **praktinį LŠS vaidmenį** ir tai, ką organizacija gali suteikti jaunam žmogui.

Vienas iš svarbiausių Lietuvos šaulių sąjungos vaidmenų jauno žmogaus gyvenime – bendruomenės ir priklausymo jausmas. Jaunam žmogui, kuris dar tik ieško savo vietos, vertybių ir žmonių, su kuriais galėtų visu tuo dalytis, organizacija gali tapti erdve augti kartu. Tai ypač svarbu diasporos jaunimui, kuriam ryšys su Lietuva ne visuomet formuojasi savaime. Šaulių veikla tokiu atveju tampa ne tik būdu išmokyti pirmosios pagalbos, orientavimosi ar informacinio saugumo pagrindų, bet ir gyvu ryšiu su Lietuvos kalba, istorija, žmonėmis bei atsakomybe už savo valstybę.

LŠS taip pat suteikia jaunam žmogui **vertybinių idealų ir pavyzdžių**, į kuriuos galima lygiuotis. Tai atskleidžia tiek Emilijos Putvinskaitės iniciatyvumas, tiek Vlado Putvinskio ryžtingumas ir pasiryžimas kurti bei telkti žmones, tiek Mato Šalčiaus smalsumas ir nuolatinis troškimas atrasti. Čia išvardytos tik kelios iš daugybės šauliškų asmenybių, kurių veikla ir šiandien primena apie stiprų vertybinių pagrindą, ant kurio buvo ir tebėra statoma organizacija.

Pasirengimas ne tik karjerai, bet ir gyvenimui yra viena svarbiausių pridetinių verčių, kurią LŠS gali suteikti jaunam žmogui. Šaulių sąjunga ne tik suteikia svarbių įgūdžių, bet ir platformą kurti. Nori diskutuoti? Kreipkis į vadus ir organizuok žygį ar kitą veiklą. Nori prisidėti? Yra daugybė galimybių įsitraukti į savanoriškas ir kitokias vei-

klas. LŠS veiklos esmė ir sukasi apie šiuos vertybinius pagrindus – suteikti jaunimui platformą kurti, prisidėti ir įgyti įgūdžių. Svarbiausia, kad šie įgūdžiai neapsiriboja vien šauliška veikla. Jie tampa pagrindu savarankiškumui, atsakomybei ir gebėjimui imtis iniciatyvos įvairiose gyvenimo situacijose.

LŠS jaunam žmogui yra ne tik įgūdžių mokykla, bet ir **erdvė formuotis kaip savarankiškam, atsakingam ir iniciatyviam piliečiui**. Ne konkreti profesija ar vienas išmoktas įgūdis, o pasitikėjimas savimi, iniciatyva, gebėjimas prisiimti atsakomybę ir suprasti savo vaidmenį visuomenėje.

Šią vertę ypač gerai pastebiu savo, kaip mokytojos, darbe. Šiuo metu vedu jaunųjų šaulių mokymus diasporos jaunimui; tokius, kuriuos pati, kaip jaunas žmogus, norėčiau lankyti. Savo užsiėmimų metu stengiuosi ne tik perteikti svarbią informaciją užsienyje gyvenančiam jaunimui, bet ir supažindinti juos su ateimi: kvantinių kompiuterių keliama grėsme informaciniam saugumui, robotais, dirbtiniu intelektu bei kitomis aktualiomis, jau šiandien kylančiomis problemomis. Toks supratimas gali ne tik padėti geriau orientuotis realybėje, suteikti tam tikrų žinių ir skatinti ateities lyderių smalsumą, bet ir suteikti tikrąjį šaulišką realybės pažinimą, pavyzdžiui, parodyti, kaip šiuolaikinės technologijos keičia ekipuotę ar padeda greičiau orientuotis vietovėje. Taip jaunimas bus pasiruošęs ne tik padėti ir prisidėti prie šauliškos veiklos, bet ir įgis daugiau praktinių žinių, išsiugdys susidomėjimą ir platesnį suvokimą apie aplinką ir joje vykstančius procesus. Mano nuomone, tai yra įgūdžiai, kurie praverčia ne tik užsiimant šauliška veikla, bet ir kasdieniame gyvenime bei pasirinktoje karjeros kryptyje.

Galbūt svarbiausia, kad LŠS jaunam žmogui suteikia **galimybę ne tik gauti, bet ir duoti**. Iš pradžių jaunasis šaulys ateina mokytis, vėliau pradeda prisidėti prie veiklų, organizuoti, mokyti kitus ir prisiimti atsakomybę. Būtent šis perėjimas – nuo dalyvio prie žmogaus, kuris pats kuria ir veda kitus, – yra viena didžiausių organizacijos stiprybių.

Ne kiekvienas taps kariu, vadu ar liks aktyviu organizacijos nariu visą gyvenimą, tačiau gebėjimas pastebėti problemą ir nelaukti, kol ją išspręs kas nors kitas, o pačiam imtis iniciatyvos, yra vertybė, kuri lieka. Toks šauliškas jaunimas atsineša ne tik kasdienių įgūdžių, bet ir aiškias vertybes. Nebereikia pokalbių apie tai, ar reikia kelti valstybinę vėliavą valstybinės šventės metu, ar tikrintis internete, kuriomis dienomis ją reikia iškelti. Dažnai mano sutikti jaunuoliai, užaugę jaunųjų šaulių gretose, pasižymi stipriomis lyderio savybėmis, susidomėjimu ir atsakomybės jausmu. Jų nereikia įtikinėti, kad pilietiškumas, atsakomybė ir iniciatyva yra svarbūs – jie tai jau patyrė per savo veiklą.

Organizacijai augant, toks subrendęs jaunimas dažnai skyla į kelias grupes: kai kurie aktyviai jungiasi į LŠS veiklą, toliau augina organizaciją ir užtikrina kartų kaitą joje, pavyzdžiui, prisijungdami prie Lietuvos šaulių studentų korporacijos „Saja“ veiklos. Dar viena grupė patraukia į Lietuvos kariuomenės gretas, o trečioji – dažniausiai tampa aktyviais ir gerais piliečiais. ♣

Jaunam žmogui, kuris dar tik ieško savo vietos, vertybių ir žmonių, su kuriais galėtų visu tuo dalytis, organizacija gali tapti erdve augti kartu.

ŠAULIŲ MENO KOLEKTYVŲ PERKLAUSA: muzikavimas kaip tarnystė

2026 m. Lietuvos šaulių sąjungos meno kolektyvų perklausa ir baigiamasis koncertas dar kartą priminė: šauliška veikla neapsiriboja rikiuote, pratybomis ar ginklo valdymu. Daina, muzika ir kūryba taip pat gali būti tarnystės Lietuvai forma.

KOLEKTYVŲ PERKLAUSA – JAU TRADICIJA

Lietuvos šaulių sąjungos meno kolektyvų perklausa – nuo 1989 m. gyvuojanti tradicija, skatinanti rinktinės puoselėti kultūrinę ir meninę veiklą. Šiemet perklausa dar kartą subūrė skirtingų kartų ir įvairių muzikinių patirčių šaulius. Joje dalyvavę atlikėjai atskleidė, kokia įvairi šiandien yra Lietuvos šaulių sąjungos muzikinė veikla – nuo liaudies ir partizanų dainų iki šiuolaikinių kūrinių; nuo nedidelių ansamblių ir solistų iki chorų ir orkestrų.

Pirmasis perklausos etapas vyko nuotoliu – šaulių kolektyvai ir solistai siuntė vaizdo įrašus, o komisija vertino kūrinių atlikimo meninę kokybę, šauliškos dvasios atspindėjimą, artistškumą, technikos lygį, aprangos tvarkingumą. Geriausiai įvertinti perklausos dalyviai buvo pakviesti pasirodyti baigiamajame koncerte, kuris festivalio „Putvinskio gatvės diena“ metu vyko Antano Žmuidzina-

vičiaus muziejaus kiemelyje. Koncertu simboliškai pagerbtos dvi Lietuvos šaulių sąjungos istorijai svarbios asmenybės – vienas iš Sąjungos įkūrėjų ir ideologų Vladas Putvinskis-Pūtvis bei šaulys, visuomenininkas ir dailininkas Antanas Žmuidzina-
vičiaus, kurio 150-osios gimimo metinės šiemet minimos.

Mintimis apie tai, kuo meno kolektyvų perklausos tradicija svarbi Šaulių sąjungos kolektyvams ir kuo ji buvo ypatinga šiemet, dalijasi komisijos pirmininkas, Kauno muzikinio teatro solistas Juozas Janušaitis ir perklausos laureatai – ansambliai „Plieno lelijos“ bei „Žaibas“ ir solistė Giedrė Nakutienė.

NE TIK VARŽYBOS

Kuo tokios perklausos skiriasi nuo įprastų koncertų? Pasak laureatų, svarbiausia – galimybė susitikti su bendraminčiais ir pamatyti, kuo gyvena kiti Lietuvos šaulių sąjungos kolektyvai.

Ansamblio „Plieno lelijos“ narės teigia: „Šis konkursas nuo kitų pasirodymų skiriasi tuo, kad čia susitinka bendraminčiai, kuriems svarbi ne tik muzika, bet ir šauliškos vertybės. Tai ne vien koncertas žiūrovams – tai galimybė parodyti savo pasiruošimą, pasisemti idėjų iš kitų kolektyvų ir augti.“

Panašiai šį renginį mato ir ansamblis „Žaibas“: „Mums ši perklausa pirmiausia yra ne varžybos, o galimybė susitikti su bendraminčiais iš visos Lietuvos.“ Pasak ansamblio narių, galimybė išgirsti skirtingus kolektyvus skatina kelti meninę kartelę ir stiprina priklausymo šaulių bendruomenei jausmą.

Meno kolektyvams perklausa suteikia progą ne tik pasirodyti, bet ir pažvelgti į save iš šalies: ką darome gerai, ką galėtume patobulinti, kokių idėjų galime parsivežti į savo repeticijų salę? Komisijos pirmininkas J. Janušaitis sako, kad nuo 1998 m. rengiamos perklausos visada būdavo motyvacija kolektyvams pasitempti: „Kai yra galimybė pasivaržyti, tada atsiranda ir paskata mokytis bei ruoštis. Žinau, kad yra buvę net tokių atvejų, kai prieš perklausas specialiai buriami kolektyvai, kad tik kas nors galėtų garbingai atstovauti vienai ar kitai rinktinei.“

DAINOS, SAUGANČIOS ATMINTĮ

Šaulių meno kolektyvų repertuaras neatsiejamas nuo jų šauliškos tapatybės, tad natūralu, kad rinkdamiesi programą perklausos dalyviai galvojo ne tik apie tai, kaip kūrinių atskleis jų meninius gebėjimus, bet ir tai, ką jie papasakos klausytojams.

„Plieno lelijos“ savo repertuarą rinkosi iš partizaninių ir karo dainų. „Repertuarą rinkomės iš kūrinių, kurie artimi mūsų pačių vertybėms ir atspindi meilę Tėvynei, laisvės siekį bei žmonių stiprybę“, – pasakoja ansamblio narės. „Šios dainos nėra tik muzika – jos pasakoja mūsų istoriją, primena žmonių pasiaukojimą ir padeda išsaugoti atmintį“, – sako dainininkės.

„Žaibas“ pasirinko dvi lietuvių liaudies dainas. Abi jos, pasak ansamblio narių, artimos šauliškai dvasiai, nes kalba apie tautos stiprybę, bendrystę ir pasiaukojimą Tėvynei. Naujas daugabalses kūrinių harmonizacijas sukūrė ansamblio vadovas. Taip kolektyvas siekė parodyti, kad liaudies daina gali skambėti gyvai ir šiuolaikiškai, o kartu ir išlaikyti pagarbą savo šaknims.

Tekstas: IEVA KRIVICKAITĖ

Nuotrauka: VAIDOTAS OKULIČ-KAZARINAS

Pasak dalyvių, pirmiausia tai yra ne varžybos, o galimybė susitikti su bendraminčiais.



O solistė G. Nakutienė atliko savo kūrybos dainas, kurios, jos teigimu, gimė iš meilės Lietuvai. „Kiekviena jų pasakoja dalelę mano išgyvenimų, pagarbos mūsų kraštui, žmonėms ir laisvei. Man visada svarbiausia dainuoti tai, kuo pati tikiu ir ką jaučiu širdimi“, – pasakoja solistė.

PIRMOJI VIETA – NE FINIŠAS

Laureatai, paklausti apie akimirką, kai sužinojo apie komisijos sprendimą jiems skirti pirmąją vietą, prisimena ne tik džiaugsmą, bet ir nuostabą.

„Pirmiausia pajutome nuoširdų džiaugsmą ir net šiojį tokį netikėtumą“, – prisipažįsta „Plieno lelijų“ ansamblis. Ansamblio narės laimėjimą priėmė kaip apdovanojimą už bendrą darbą, repeticijas ir meilę dainai. O „Žaibo“ nariams laimėjimas – vado darbo, repeticijoms skirto laiko ir viso ansamblio pastangų įvertinimas. Dainininkai svarsto, kad kartu tai – ir paskata nesustoti: „Tokie įvertinimai motyvuoja nenuleisti kartelės ir toliau puoselėti šaulišką muzikinę veiklą, patriotiškumą dvasių perduoti jaunajai kartai.“

Komisijos pirmininko teigimu, šių metų perklausa išsiskyrė tuo, kad pirmą kartą visi dalyviai vertinti nuotoliu: „Šiemet vertinome įrašus, bet tai ne tas pats, kas klausytis gyvo pasirodymo. Gyvose perklausose būdavo daugiau gyvybės, judėjimo, proga susitikti ir pabendrauti, o dabar gyvai vyko tik baigiamasis laureatų koncertas.“ Tiesa, pirmininkas džiaugiasi, kad geriausiems kolektyvams pavyko įtaigiai muzikuoti net ir įrašuose: „Tokie kolektyvai kaip Vilniaus „Para Bellum“ ar Kauno „Žaibas“ nė kiek nenusileidžia geriems mėgėjų

chorams ir ansambliams – žmonės užsidegę, balsai dera, gera klausytis“, – džiaugiasi jis.

Tiesa, J. Janušaitis prisimena, kad perklausos anksčiau buvusios gausesnės: dalyvaudavo ne tik muzikuojantys, bet ir vizualiuoju menu, tautodaile, rankdarbiais užsiimančios šauliai. Tačiau komisijos pirmininkas pripažįsta, kad kai kurie šiandien dalyvaujantieji yra ypač atsidavę savo veiklai: „Kaune, pavyzdžiui, pusę kultūros būrio sudaro ansamblis – jų pagrindinė šaulystės forma ir yra muzikavimas“, – sako jis.

MUZIKAVIMAS KAIP TARNYSTĖ

Išties – ypač ryškiai šių metų laureatų apmąstymuose kartojasi mintis, kad muzika šiems šauliams nėra tik laisvalaikis. „Mums muzika yra dar viena tarnystės Lietuvai forma, – sako „Žaibo“ ansamblio nariai. – Dainuodami galime perduoti istorinę atmintį, stiprinti patriotiškumą, puoselėti lietuvišką tradiciją ir kurti ryšį tarp skirtingų kartų.“ Jų įsitikinimu, kiekvienas koncertas ar minėjimas yra proga kalbėti apie tai, kad valstybės gynybai svarbus ne tik ginklas rankose, bet ir nuolat puoselėjama kultūra, sauganti mūsų atmintį.

„Plieno lelijų“ narės pritaria: „Didžiausia mūsų motyvacija – išsaugoti ir perduoti dainas, kurios pasakoja Lietuvos laisvės kovų istoriją.“ Dainuodamos jos nori pagerbti kovojusius už valstybę ir klausytojams priminti, kad laisvė nėra savaime suprantama duotybė.

G. Nakutienė savo santykį su daina sieja ir su šeimos istorija. Ji pasakoja, kad meilę Lietuvai perėmė iš tėčio,

kuris buvo muzikuojantis šaulys. „Jo atminimas ir vertybės mane įkvepia kurti bei dainuoti toliau“, – sako solistė.

KULTŪRA BUVO SVARBI VISADA

Šaulių sąjungos istorijoje kultūra niekada nebuvo šalutinis organizacijos gyvenimo reiškinys. „Ne be reikalo Lietuvos šaulių sąjungos ženkle vaizduojamas ne tik ginklas, bet ir daudytė, – atkreipia dėmesį J. Janušaitis. – Putvinskio nuostata buvo tokia, kad Sąjungoje svarbią vietą užimtų ir kultūra.“ Dar tarpukariu Sąjunga daug dėmesio skyrė kultūrinei veiklai – turėjo šimtus vaidybos kuopelių, chorų ir orkestrų. Šiandien mastai kiek kuklesni, tačiau šaulių pareiga išlieka domėtis, rūpintis, puoselėti lietuvių kalbą, istoriją, atmintį.

Šių metų meno kolektyvų perklausos ir baigiamasis koncertas aiškiai parodė, kad šią pareigą šauliai priima rimtai. Galbūt todėl laureatai, kalbėdami apie perklausą, vieningai mini ne pergalę, o bendrystę, augimą ir šaulystę.

„Žaibo“ ansamblio šauliai pasakoja, kad prie jų prisijungęs naujokas pirmiausia tampa Lietuvos šaulių sąjungos nariu, o tik tada – pilnateisiu ansamblio dainininku. „Kiekviena repeticija, koncertas ar pasirodymas mums yra savotiškos šauliškos kultūrinės pratybos“, – teigia ansamblio nariai. Kaip pratybose treniruojami įgūdžiai, taip dainuojant ugdomas gebėjimas būti kartu, klausytis vienas kito ir siekti bendro tikslo. O scenoje, kaip ir kitose šauliškos veiklos srityse, svarbus ne vien individualus rezultatas – svarbiausia, ką galima padaryti kartu. 🍀

rusijos ir baltarusijos žiniasklaida NATO perspėjimus verčia

„VAKARŲ PROVOKACIJA“



Propagandistai pradinę žinią „rusija gali surengti hibridinę provokaciją“ paverčia į „NATO ruošiasi provokacijai prieš rusiją“.

Pastarųjų 3 mėnesių rusijos valstybinės ir prokremliškos informacinės erdvės analizė rodo gana nuoseklų modelį: Vakarų ir NATO rytinio sparno perspėjimai dėl galimų rusijos hibridinių operacijų nėra pristatomi kaip teisėta prevencinė saugumo priemonė. Jie pirmiausia vaizduojami kaip išgalvoti „baubai“, rusofobija ir pretekstas tolesnei Baltijos šalių bei Lenkijos militarizacijai. Tuo pat metu vystoma antra, iš pirmo žvilgsnio prieštaringa, bet strategiškai svarbi linija: Lietuva, Latvija, Estija ir Lenkija esą jau yra ne neutralios galimos aukos, o Ukrainos karinių veiksmų prieš rusiją platformos ar bendrininkės.

PERSPĖJIMAI APIE GALIMAS PROVOKACIJAS

Vakarų žvalgybos perspėjimai apie galimas rusijos provokacijas Baltijos šalyse ar Lenkijoje rusijos ir baltarusijos informacinėje erdvėje beveik niekada neaptariami kaip reali saugumo grėsmė. Kur kas dažniau pats perspėjimas tampa propagandos objektu.

Pagrindinė žinutė paprasta: ne rusija kelia grėsmę Baltijos regionui, o Vakarai patys kuria įtampą ir ruošiasi konfliktui su rusija.

Todėl perspėjimai apie galimus sabotazo veiksmus, hibridines atakas ar bandymus patikrinti NATO reakciją rusijos žiniasklaidoje dažniausiai pristatomi kaip dar vienas „antirusiškos isterijos“ epizodas. Baltijos šalys vaizduojamos kaip nuolat rusijos grėsmę eskaluojančios valstybės, o jų politikai – kaip sąmoningai bauginantys visuomenę.

Šiame pasakojime labai svarbi rusofobijos sąvoka. Ji leidžia diskusiją apie saugumą perkelti į visai kitą plotmę: kalbama jau ne apie tai, ar rusija galėtų vykdyti hibridines operacijas, bet apie neva paranojišką Vakarų baimę ir priešišumą rusijai.

Tai patogi konstrukcija, nes bet koks papildomas NATO pajėgų dislokavimas, gynybos finansavimo didinimas ar kritinės infrastruktūros apsauga tuomet gali būti pateikiami kaip dar vienas įrodymas, kad būtent Vakarai ruošiasi konfliktui.

Ryškiausias oficialus atsakas – perspėjimų delegitimizavimas dar prieš diskusiją apie jų turinį. Kremliaus atstovas Dmitrijus Peskovas Baltijos ir Lenkijos perspėjimus pavadino „nauja baubų porcija“, kurios tikslas – „plauti smegenis“ gyventojams ir parengti juos tolesnei militarizacijai.

„TELEGRAM“: MAŽIAU DIPLOMATIŠKOS, DAUGIAU KONKREČIŲ KALTIMŲ

Prokremliškuose „Telegram“ kanaluose oficiali schema tampa agresyvesnė ir spekuliatyvesnė. „Baltnews“ derina tris temas: Baltijos valstybių grėsmių vertinimą pašaipą, nuolatinį jų vidaus problemų akcentavimą ir rusakalbių gyventojų diskriminacijos naratyvą. Tame pačiame dabartiniame sraute Lietuvos perspėjimai vadinami „fantazijomis“, Estijos kibernetinio saugumo priemonės susiejamos su rusakalbių ribojimu, o atskiruose įrašuose pabrėžiama esą egzistuojanti sisteminė rusų diskriminacija.

Kiti kanalai žengia dar toliau. Aleksejaus Stefanovo kanale Latvijos dalyvavimas dronų koalicijoje interpretuojamas kaip netiesioginis argumentas, kad dronai iš Latvijos galėtų

Tekstas: VILŪNĖ KAIRIENĖ

Nuolat kartojamos kelios iš anksto paruoštos tezės: Vakarai eskaluoja konfliktą, Baltijos šalys yra rusofobiškos, NATO ieško preteksto stiprinti pajėgas, o Ukraina ir ją remiančios valstybės gali būti suinteresuotos provokacijomis.

būti leidžiami prieš rusiją. Michailo Onufrijenkos informacinėje erdvėje NATO veiksmai aprašomi kaip galimo prevencinio smūgio ar tiesioginio konflikto rengimas, o Vakarų kalbos apie galimas rusijos provokacijas pateikiamos kaip priedanga pačių Vakarų veiksams.

Tai yra būdinga grėsmės inversija: pradinė žinia „rusija gali surengti hibridinę provokaciją“ auditoriją pasiekia jau transformuota į „NATO ruošiasi provokacijai prieš rusiją“.

GRĖSMĖ APVERČIAMA AUKŠTŲN KOJOMIS

Vienas ryškiausių propagandos modelių – agresoriaus ir aukos vaidmenų sukeitimas.

Rusija vaizduojama kaip valstybė, kuri pati neketina pulti NATO ir yra priversta reaguoti į Vakarų veiksmus. NATO pajėgų stiprinimas rytiniame flange, karinės pratybos ar didesnės gynybos išlaidos tampa „militarizacija“, „eskalacija“ ir „pasirengimu karui“.

Baltijos šalims šiame pasakojime tenka gana nedėkingas vaidmuo. Jos dažnai pristatomos ne kaip savarakiškos valstybės, priimančios savo saugumo sprendimus, o kaip JAV ar NATO politikos vykdytojos. Kitaip tariant, Lietuva, Latvija ir Estija neva pačios kuria pavojingą situaciją, nors tik vykdo Vašingtono nurodymus.

Toks naratyvas leidžia vienu metu pasiekti du tikslus: sumažinti rusijos atsakomybę už įtampą regione ir kelti abejonę pačių Baltijos šalių politika.

Baltarusija kalba panašiai, bet žiūri labiau į savo sieną. Jos informacinėje erdvėje dauguma šių naratyvų atkar-

toja rusišką modelį, tačiau yra vienas svarbus skirtumas:

rusijos žiniasklaida daugiau kalba apie bendrą NATO ir rusijos konfliktą, o baltarusijos komunikacijoje dažniau akcentuojama tiesioginė Lenkijos ir Lietuvos keliama grėsmė baltarusijai.

Karinės pratybos, karių skaičiaus didinimas, sienos apsauga ar NATO infrastruktūra regione gali būti pateikiami kaip pasirengimas galimai agresijai prieš baltarusiją. Taip minkas pats save pozicionuoja kaip potencialų Vakarų veiksmų taikinį.

Todėl rusijos ir baltarusijos propagandos kryptis iš esmės ta pati, tačiau skiriasi mastelis: maskva kalba apie NATO ir Vakarų konfrontaciją su rusija, minkas – apie vis didesnę karinį spaudimą prie baltarusijos sienų.

AR TAIP RUOŠIAMA INFORMACINĖ ERDVĖ GALIMOMS PROVOKACIJOMS?

Vien iš žiniasklaidos turinio teigti, kad rusija ruošiasi konkrečiai operacijai, žinoma, negalima. Tačiau informacinė aplinka tokiam scenarijui yra palanki.

Nuolat kartojamos kelios iš anksto paruoštos tezės: Vakarai eskaluoja konfliktą, Baltijos šalys yra rusofobiškos, NATO ieško preteksto stiprinti pajėgas, o Ukraina ir ją remiančios valstybės gali būti suinteresuotos provokacijomis.

Tai svarbu todėl, kad įvykus rimtesniam incidentui nereikėtų kurti visiškai naujos istorijos. Pakaktų pritaikyti jau seniai auditorijai pažįstamą pasakojimą.

Jeigu Baltijos regione įvyktų didelis infrastruktūros sabotažas, drono incidentas, sprogimas ar kita sunkiai iš karto paaiškinama provokacija, galima gana nesunkiai prognozuoti pirmąsias informacines reakcijas.

Rusija greičiausiai neigtų savo dalyvavimą. Šalia atsirastų versijos, kad incidentą galėjo surengti Ukraina, pačios Baltijos šalys ar Vakarų specialiosios tarnybos. Būtų keliama mintis apie „false flag“ operaciją, skirtą apkaltinti rusiją ir pateisinti tolesnį NATO pajėgų stiprinimą.

Kartu būtų klausama, kam incidentas „naudingas“, akcentuojamas įrodymų trūkumas ir primenami ankstesni kaltinimai rusijai. Tikslas nebūtina būtų įtikinti auditoriją viena konkrečia versija. Kur kas svarbiau – sukurti kuo daugiau konkuruojančių paaiškinimų ir neleisti susiformuoti aiškiam supratimui, kas įvyko ir kas už tai atsakingas.

BŪTENT ČIA IR SLYPI PAGRINDINĖ ŠIOS KOMUNIKACIJOS LOGIKA.

Rusijos ir baltarusijos informacinėje erdvėje šiandien kuriamas ne vien pasakojimas, kad „rusija nepuls“. Mezgama platesnė interpretacinė sistema, kurioje bet kokia būsima krizė Baltijos regione iš anksto gali būti paaiškinta kaip Vakarų politikos, NATO eskalacijos arba sąmoningos provokacijos rezultatas.

Todėl svarbiausia stebėti ne vien tiesioginius grasinimus. Daug reikšmingesni gali būti naratyvai, kurie iš anksto paaiškina, kodėl rusija dėl būsimo incidento esą negalėtų būti kalta. ♦

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

„Atsparumo kodas: šauliai 360° ir sąmoningumas informacinių grėsmių akivaizdoje“

Projektą iš dalies finansuoja Medijų rėmimo fondas



ROBOTAS SIURBLYS GALI TAPTI KIBERNETINIŲ SUKČIŲ TAIKINIU.

Ką būtina žinoti kiekvienam namų šeimininkui?

Robotas siurblys daugeliui asocijuojasi su patogumu, tačiau ekspertai primena, kad šis įrenginys šiandien yra ne tik būtinės technikos prietaisas, bet ir prie interneto prijungtas kompiuteris ant ratų. Netinamai apsaugotas jis gali tapti silpnąja namų tinklo vieta. Kaip sumažinti riziką ir į ką atkreipti dėmesį dar prieš perkant šį prietaisą?

Rubrika „Kibernetinis saugumas“ rengiama bendradarbiaujant su oficialiu ESET atstovu Lietuvoje „NOD Baltic“.



„Baltimax“ vyresnysis kibernetinio saugumo inžinierius ir ESET specialistas Lukas Apynis.

Kaip pasakoja „Baltimax“ vyresnysis kibernetinio saugumo inžinierius ir ESET specialistas Lukas Apynis, dalis žmonių nesiryžta naudoti roboto siurblio, nes yra girdėję, kad neva šių įrenginių renkami duomenys patenka į nepatikimas rankas.

Vis dėlto, anot eksperto, toks teiginys yra pernelyg supaprastintas. „Nors dalis robotų iš tiesų renka būsto žemėlapius, naudojimo statistiką, techninius duomenis, o modeliai su kameromis gali apdoroti ir vaizdus, duomenų saugojimas priklauso nuo konkretaus gamintojo, pasirinkto regiono, debesijos infrastruktūros, privatumo nustatymų ir įrenginio modelio, – tvirtina IT žinovas. – Tai nėra priežastis atsisakyti išmaniųjų technologijų, tačiau prieš perkant verta pasidomėti gamintojo duomenų politika ir įsitikinti, ar galima išjungti nebūtinas funkcijas.“

IŠMANIEJI ĮRENGINIAI – TOKIE PAT PAŽEIDŽIAMAI KAIP KOMPIUTERIAI

Pasak kibernetinio saugumo eksperto, žmonės vis dar klaidingai mano, kad pavojų gali kelti tik kompiuteriai ar telefonai. Kibernetinio saugumo požiūriu, bet kuris prie interneto prijungtas išmanusis įrenginys gali tapti nusikaltėlių taikiniu.

„Dažniausias mitas – kad įrenginys, kuriame nėra klaviatūros ar ekrano, negali būti pavojingas. Be to, daugelis mano, kad kibernetiniai nusikaltėliai pirmiausia turi pasirinkti konkrečią auką, tačiau iš tikrųjų dauguma atakų vyksta automatiškai – programišių sistemos nuolat ieško pažeidžiamų įrenginių internete, –

sako L. Apynis ir akcentuoja, kad šiuolaikinis robotas siurblys iš esmės yra mažas kompiuteris ant ratų. – Jis turi ryšį su internetu, programėlę, įvairius jutiklius, o kai kurie modeliai – ir kameras. Todėl jam galioja tie patys kibernetinio saugumo principai kaip ir kompiuteriui.“

Kibernetinių nusikaltėlių perimtas robotas siurblys gali būti naudojamas stebėti aplinką, rinkti duomenis, trikdyti savininkus ar net tapti tarpine grandimi bandant pasiekti kitus prie namų tinklo prijungtus įrenginius. „Kartais tai daro pavieniai programišiai, vedami smalsumo, tačiau nesaugūs daiktų interneto įrenginiai gali būti įtraukiami ir į organizuotų nusikaltėlių valdomus botnetus, – aiškina kibernetinio saugumo ekspertas L. Apynis. – Taigi grėsmė yra reali, nors robotų siurblių perėmimo atvejai kol kas nėra tokie dažni kaip elektroninio pašto ar socialinių tinklų paskyrų vagystės.“

KAIP ĮSILAUŽIAMA Į ROBOTUS SIURBLIUS?

Pasak L. Apynio, viena dažniausių priežasčių, kodėl kibernetiniams nusikaltėliams pavyksta perimti išmaniųjų įrenginių, tarp jų ir robotų siurblių, valdymą, yra pakartotinai naudojami slaptažodžiai. Jei tas pats slaptažodis buvo nutekintas kitoje svetainėje ir naudojamas roboto siurblio paskyrai, nusikaltėliai gali juo pasinaudoti, bandydami prisijungti prie įrenginio.

„Yra buvę ir kitų atvejų, kai įrenginiuose buvo nustatytas nepakankamai apsaugotas „Bluetooth“ ryšys,

Kibernetinio saugumo požiūriu, bet kuris prie interneto prijungtas išmanusis įrenginys gali tapti nusikaltėlių taikiniu.

Blogiausiu atveju kibernetiniai nusikaltėliai gali perimti roboto valdymą, pasiekti jo kamerą ar pasinaudoti įrenginiu kaip keliu į namų tinklą.

nesaugi autentifikacija, lengvai atspėjami saugumo raktai ar programinės įrangos pažeidžiamumai. Tai jau yra gamintojo projektavimo ir saugumo spragos, kurių paprastas vartotojas pats ištaisyti negali“, – sako kibernetinio saugumo ekspertas.

L. Apynio teigimu, vien būsto žemėlapis kibernetiniams nusikaltėliams paprastai nėra itin vertingas, tačiau situacija pasikeičia, kai ši informacija sujungiama su kitais duomenimis – žmogaus vardu, adresu, buvimo namuose laiku, kamerų vaizdais ar kitais nutekėjusiais duomenimis. Tokiu atveju galima susidaryti kur kas išsamesnį vaizdą apie žmogaus kasdienybę, suprasti, kada namuose nieko nėra, kiek juose gyvena žmonių ar net kur laikomi tam tikri daiktai.

- RENKANTIS IR NAUDOJANT ROBOTĄ SIURBLĮ VERTA PRISIMINTI:**
- 01 Rinkitės ne tik pagal siurbimo galią ar baterijos veikimo laiką – pasidomėkite, kiek metų gamintojas teiks programinės įrangos ir saugumo atnaujinimus.

02 Kuo daugiau įrenginys mato, girdi ir žino apie jūsų namus, tuo atsakingiau reikėtų rinktis jo gamintoją.

03 Jei įrenginys gali veikti be interneto, apsvarstykite galimybę jo visai neįjungti prie interneto.

04 Naudokite unikalų slaptažodį, reguliariai diekite programinės įrangos atnaujinimus ir įjunkite dviejų veiksmų autentifikavimą, jei gamintojas tokią galimybę siūlo.

05 Išmanieji įrenginiai turėtų tarnauti žmogui, o ne žmogus akiai pasitikėti jais.

5 ŽINGSNIAI, KAIP APSAUGOTI ROBOTĄ SIURBLĮ

- 01 Naudokite unikalų slaptažodį ir, jei gamintojas suteikia tokią galimybę, įjunkite dviejų veiksmų autentifikavimą (2FA/MFA).

02 Prijunkite robotą prie atskiرو Wi-Fi tinklo, skirto svečiams arba išmaniesiems įrenginiams, kad jis nebūtų tame pačiame tinkle kaip darbo kompiuteriai ar asmeniniai failai.

03 Reguliariai atnaujinkite roboto programinę įrangą ir valdymo programėlę.

04 Išjunkite nenaudojamas funkcijas, pavyzdžiui, nuotolinį vaizdo stebėjimą, mikrofoną ar kitas nereikalingas prieigas.

05 Parduodami ar utilizuodami robotą, nepamirškite atsieti paskyros, ištrinti išsaugotų namų žemėlapių ir atkurti gamyklinių nustatymų.

„Blogiausiu atveju kibernetiniai nusikaltėliai gali perimti roboto valdymą, pasiekti jo kamerą ar pasinaudoti įrenginiu kaip keliu į namų tinklą. Dažnai didžiausia problema yra ne pats robotas, o tai, kad užpuolikas jau turi prieigą prie jūsų paskyros, debesijoje saugomų duomenų arba yra aptikęs silpną vietą namų tinkle“, – sako L. Apynis.

Nors robotų siurblių perėmimo atvejai kol kas nėra dažni, pasaulyje jau užfiksuota tokių incidentų. 2024 m.

JAV kibernetiniai nusikaltėliai perėmė dalies „Ecovacs Deebot X2“ robotų valdymą ir per integruotus garsiakalbius transliavo įžeidžiančius pranešimus. Australijoje saugumo tyrėjai kartu su žurnalistais pademonstravo, kad išnaudojus saugumo spragas pažeidžiamu robotu galima fotografuoti namuose esančius žmones.

Lietuvoje plačiai paviešintų robotų siurblių perėmimo atvejų kol kas nefiksuota, tačiau Nacionalinis kibernetinio saugumo centras (NKSC) yra nustatęs rimtų pažeidžiamumų kituose išmaniuosiuose įrenginiuose, pavyzdžiui, vaizdo kameroje. 📍

PASIRUOŠIMAS X DIENAI:

aspektai, kurie rūpi moterims

Tekstas: GINTARĖ KĖLERĖ

415 m. pr. Kr. pastatytoje Euripido tragedijoje „Trojos moterys“ Hekabė, Andromachė, Kasandra ir kitos moterys rūpinasi vaikais, netenka artimųjų, susiduria su prievartos grėsme. Karo istorija čia atskleidžiama šeimos patirčių ir pasikeitusio kasdienio gyvenimo fone. Po daugiau kaip dviejų tūkstančių metų Pat Barker „Mergelių tyloje“ tą pačią karo istoriją papasakojo Briseidės ir kitų moterų akimis. Praėjus daugiau nei dviem tūkstančiams metų, keičiasi technologijos ir karybos priemonės, tačiau klausimai, kurie rūpi moterims krizės ar karo metu, iš esmės lieka panašūs.



Šaulė yra daugiau nei organizacijos narė. Ji gali būti ir mama, ir globėja, ir slaugytoja. Tačiau visus šiuos vaidmenis vienija bendras siekis būti pasirengusiai padėti sau ir šalia esantiems. Todėl kalbėdami apie dieną X pažvelkime į tuos pasirengimo aspektus, kurie dažniausiai rūpi moterims ir kuriems reikia skirti dėmesio jau šiandien.

Apie dieną X kalbame dabar, kai dar galime pasiruošti. Prasidėjus karo veiksams būtų svarbu jau žinoti, kaip susisiekti su artimaisiais, kur judėti ir kam šeimoje pirmiausia reikės pagalbos.

Kur bus vaikai, jei šeimos nariai atsidurs skirtingose vietose? Kas padės senstantiems tėvams? Kaip elgtis sutrikus ryšiui ir transportui? Kur kreiptis patyrus smurtą ar kai nesaugu savo namuose?

Šeimos kasdienybės smulkmenos dažnai lieka vieno žmogaus galvoje – vaikų tvarkaraščiai, tėvų vaistai, gydytojų telefonai, dokumentų vieta. Dažniausiai tas žmogus yra moteris.

Tačiau šią informaciją turi žinoti ir kiti šeimos nariai.

VAIKUI REIKIA AIŠKAUS PLANO

LT72 rekomenduoja šeimai iš anksto sutarti dėl ryšio, susitikimo vietos ir veiksmų pasikeitus situacijai. Vaikui pakanka kelių aiškių taisyklių: žinojimo, kas gali jį pasiimti iš mokyklos ar darželio, kur susitikti neveikiant telefonams ir kuriais suaugusiaisiais galima pasitikėti. Vyresnis vaikas turėtų mintinai žinoti bent vieną artimojo telefono numerį, mažesniui jį galima užrašyti ant popieriaus. Gali praversti ir šeimos kodinis žodis.

Oro pavojaus metu tėvams nerekomenduojama važiuoti pasiimti vaiko – mokykla ar darželis turi perkelti vaikus į savo plane numatytą saugią vietą ar priedangą. Todėl iš anksto pravartu žinoti, kur vaikai būtų vedami, kaip įstaiga informuotų tėvus ir kam galėtų perduoti vaiką pavojui pasibaigus.

UNICEF perspėja, kad nuo šeimos atskirti vaikai karo metu patiria di-

desnę smurto, išnaudojimo ir prekybos žmonėmis riziką. Vaikui pakanka žinoti, kur laukti, į ką kreiptis ir su kuo galima išeiti.

KAI ARTIMAJAM REIKIA PAGALBOS

Jei šeimoje yra sunkiai judantis senjoras, žmogus su negalia ar lėtine liga, jo poreikius reikia aptarti atskirai. Ar jis galės pats išeiti iš namų? Ar išgirs perspėjimą? Ar turės vaistų? Ar bus elektros medicininei įrangai? Ar turės kuo išvykti?

LT72 rekomenduoja iš anksto susitarti su keliais žmonėmis, kurie prireikus galėtų padėti – artimaisiais, kaimynais, socialiniais darbuotojais ar asmeniniais asistentais. Visa pagalba neturėtų priklausyti nuo vieno žmogaus.

Pravartu turėti telefone ir užrašytą ant popieriaus vartojamų vaistų ir jų dozių sąrašą, informaciją apie alergijas bei svarbias ligas, gydytojų kontaktus, dokumentų ir receptų kopijas, žmonių, galinčių padėti, numerius.

Kur bus vaikai, jei šeimos nariai atsidurs skirtingose vietose?

Mariupolietė Olena 2022 m. LRT pasakojo 23 dienas gyvenusi slėptuvėje kartu su senoliais, vaikais ir vos kelių dienų naujagimiu. Ten glaudėsi 65 žmonės, o vienam žmogui per dieną tekdavo maždaug pusė stiklinės vandens – ir atsigerti, ir minimaliai higienai. Kūdikis, ligonis ar sunkiai judantis žmogus = didesnis vandens, vaistų, pagalbos poreikis bei lėtesnis judėjimas.

Su tėvais ar seneliais, kurie jau dabar sako niekur nevažiuosiantys, vėliau iš anksto susitarti, koku atveju jie sutiktų persikelti į saugesnę vietą.

MOTERS SVEIKATA KARO METU

Nėštumas, žindymas, nuolat vartojami vaistai ar menstruacijos karo metu niekur nedingsta, o gydytoją ar vaistinę pasiekti gali būti gerokai sunkiau. UNFPA Ukrainoje remia perinatalinius centrus ir mobilias klinikas, dirbančias karo paveiktose ir sunkiau pasiekiamose vietovėse.

Ruošiantis vėliau turėti pakankamai savo vaistų ir higienos priemonių, lengvai pasiekiamų nėštumo atveju, taip pat svarbius medicininius dokumentus, o auginant kūdikį – jo maitinimo ir priežiūros priemonių.

SEKSUALINIS SMURTAS IR IŠNAUDOJIMAS

Karo metu seksualinio smurto, priekabiavimo, išnaudojimo ir prekybos žmonėmis rizika išauga. 2026 m. ES pagrindinių teisių agentūros FRA tyrime ketvirtadalis apklaustų iš Ukrainos pasitraukusių moterų nurodė patyrusios fizinį arba seksualinį smurtą. 51 proc. buvo susidūrusios su seksualiniu priekabiavimu, 24 proc. – su įtartiniais transporto, būsto ar darbo pasiūlymais, kurie kėlė išnaudojimo riziką.

UNHCR dar 2022 m. ragino atsargiai vertinti nepažįstamųjų siūlomą transportą, apgyvendinimą ar darbą.

Tuo pat metu LRT rašė apie įtartinus darbo pasiūlymus ukrainietėms Lietuvos pabėgėlių registracijos centre.

Pačios Ukrainos moterys okupacijos metu bandė kuo mažiau atkreipti karių dėmesį. Buchoje gyvenusi Olena slėpė plaukus po skarele, tamsino paakius ir stengėsi atrodyti prasčiau. Kitoms moterims buvo patariama nekeisti suodžiais ir purvu išteptų viršutinių drabužių. Kitoje Kyjivo sritys gyvenvietėje moterys buvo perspėtos nusiimti papuošalus, užsirišti skareles ir rengtis taip, kad atrodytų vyresnės.

Tai nebuvo patikima apsauga – pačios moterys tiesiog mėgino mažiau išsiskirti, neatreipti dėmesio ir, kiek įmanoma, nelikti vienos.

Jei tenka pasikliauti nepažįstamų žmonių pagalba, artimiesiems vėliau palikti automobilio numerį, maršrutą, vairuotojo vardą ar telefono numerį ir sutarti, kada vėl susisieksite. Dokumentus ir banko korteles geriau laikyti prie savęs, o transporto, būsto ar darbo pasiūlymus, jei įmanoma, tikrinti per oficialius kanalus.

Po užpuolimo svarbiausia patekti į saugią vietą ir kreiptis pagalbos. Sveikatos apsaugos ministerija skelbia informaciją apie pagalbą seksualinį smurtą patyrusiems žmonėms. Nacionalinis informacijos apie seksualinį smurtą centras „Prabilk“ teikia nemokamą ir konfidencialią pagalbą telefonu **0 661 69 990** bei internetu. Kilus tiesioginei grėsmei, skambinama **112**.

KAI PAVOJUS – NAMUOSE

Moteriai, kuri namuose jau patiria smurtą ar kontrolę, krizė gali dar labiau apriboti galimybes pasitraukti. Sutrikęs transportas, ryšys ar prieiga prie pinigų gali palikti ją dar labiau priklausomą nuo smurtaujančio žmogaus.

Atskirame saugumo plane galima numatyti, kam pranešti apie pavojų, kokį sutartą žodį naudoti, kur laikyti dokumentus bei pinigus ir kur prireikus išvykti su vaikais. Svarbiausius kontaktus vėliau turėti užrašytus ant popieriaus.

Į Specializuotos kompleksinės pagalbos centrą galima kreiptis tiesiogiai telefonu **0 700 55516**. Jei apie smurtą pranešama policijai, nukentėjusio žmogaus kontaktai perduodami centrui, kuris susisieks ir pasiūlo pagalbą.

KUO PASITIKĖTI KILUS INFORMACINIAM CHAOSUI?

Krizės pradžioje informacijos bus daug, dalis jos – klaidinga ar sąmoningai skleidžiama siekiant suklaudinti. Šeimoje vėliau iš anksto susitarti, kur tikrinsite svarbiausias žinias. Pirmiausia – LT72, valstybės institucijų, savivaldybių, policijos, kariuomenės ir LRT kanalai. Anoniminė žinutė ar ekrano nuotrauka be aiškaus šaltinio nėra priežastis skubiai keisti šeimos planą.

Atsargiai vertinkite žinutes, raginančias skubiai išvykti, palikti saugią vietą, atiduoti dokumentus ar nepaisyti oficialių nurodymų. Prieš dalijantis vėliau patikrinti, kas ir kada informaciją paskelbė.

Lietuvos šaulių sąjungos pilietinio pasipriešinimo mokymuose nagrinėjama dezinformacija, psichologinis pasirengimas, šeimos veiksmai karo metu ir pirmoji pagalba. Praktiniuose mokymuose greitai paaiškėja, ko dar nemokame, tad juose vėliau dalyvauti.

KAS RŪPI MOTERIMS?

Ruošiantis X dienai moterų klausimai dažnai susiję su kitais žmonėmis – vaikais, tėvais, artimaisiais, kuriems gali prireikti pagalbos. Tačiau pasirengimo dalis yra ir pačios moters saugumas, jos žinios bei gebėjimas veikti savarankiškai.

Tam ir vėliau ruoštis iš anksto, – kad prasidėjus krizei nereikėtų visko mokytis pirmą kartą. Žinoti, kam skambinti, kur kreiptis, ką daryti pirmiausia. Kartais to visiškai pakanka, kad situacija atrodytų valdoma, o pasiruošimas suteikia ramybės. 🍀

SUSIPAŽINKIME – AŠ TAVO PEILIS

Kario, šaulio ar žvalgo ekipuotėje smulkmenų nėra. Kiekvienas įrangos elementas – nuo batų suvarstymo iki peilio ašmenų – atlieka savo konkrečią funkciją. Peilis yra vienas iš tokių elementų. Lauko sąlygose jis niekada nėra tik pjaustymo įrankis. Tai išgyvenimo priemonė, pagalbininkas, o kraštutiniu atveju – paskutinis ir ištikimiausias draugas. Kaip pasirinkti? Nuo ko pradėti paiešką?

Svarbiausias klausimas, į kurį turi sau atsakyti prieš pradėdamas ieškoti: ką aš su pasirinktu peiliu veiksiu? Atsakymas padės išsirinkti ir nulems tavo veiksmus ateityje. Šiame tekste trumpai apžvelgsime peilių tipus ir jų panaudojimo galimybes. Ateityje skirsime dėmesio tekstui, kuriame apžvelgsime techninius įvairių peilių aspektus.

Tekstas:
EDUARDAS KLIMENKA,
DR. GABRIELIUS E. KLIMENKA

#Išgyvenimo akademija KlimEndka

ATSKIRA KATEGORIJA:
PRABANGA BE JOKIOS VERTĖS

- **Kolekciniai ir taktiniai papuošalai (Custom / Art Knives).** Tai įrankiai, gaminami iš egzotinių medžiagų – dramblio kaulo, brangiųjų metalų, brangakmenių ar itin įmantrių, bet dažnai trapių lydinių. Jie kainuoja daug, tačiau jų danga braižosi nuo mažiausio prisilietimo, o konstrukcija neatlaiko net vidutinio stiprumo smūgio. Esminis brangiai kainuojančio peilio trūkumas: gaila jį apgadinti. Tačiau peilis, kurį gaila subraižyti, praranda bet kokią operacinę vertę. Investuok protingai.
- **Madingi „Taktiniai fantasy“ ir žaidimų analogai.** Įkvėpti vaizdo žaidimų ar fantastinių filmų (pvz., variacijos su neproporcingais užlenkimais ar Fantasy žanro durklai su daugybe nereikalingų išpjovų). Jie pasižymi itin neergonomiška geometrija, kuri riboja funkcionalumą. Realybėje tokie ašmenys dažniau sužeidžia juos valdantį žmogų nei atlieka užduotį. Bet tenka pripažinti – smagu pasimosikuoti tokiais žaislais.

- **Mitais apipinti išgyvenimo peiliai tuščiavidure rankena.** Išpopuliarinti filmų, šie peiliai turi rankenoje įmontuotą kompasą ir ertmę degtukams, skiltuvui, valui, žodžiu, visą išgyvenimo arsenalą. Tačiau dėl tuščiavidurės konstrukcijos geležtė su rankena jungiasi itin silpnoje vietoje, todėl yra didelė rizika, kad peilis lūš nuo kiek didesnės skersinės apkrovos (pvz., batonuojant medieną). Tikras išlikėjas įrankis privalo būti Full-Tang konstrukcijos, o papildomą išlikimo įrangą geriau nešiotis tam skirtoje atskiroje dėžutėje. „Rembo – pirmas kraujas“ naudojamas peilis buvo specialiai sukurtas šiam filmui ir išpopuliarėjo tik kultinio personažo dėka. Kiek jis naudingas realybėje, galėsite paklausti iškeliavę anapilin ir susitikę su tais, kurie jį naudojo kaip pagrindinį išgyvenimo įrankį...

Išvada. Aukšta kaina ar ekstravagantiška išvaizda nepaverčia metalo gabalo patikimu įrankiu. Lauko sąlygomis vertę turi tik patikimas plienas, o ne estetiški priedai ir kaina.

ATSPARUMAS IR MOBILUMAS

Lauko sąlygose – žygyje, pratybose, medžioklėje arba piknike – konstrukcinis peilio patikimumas tiesiogiai lemia, ar jis nepridarys bėdos ir padės tinkamai, saugiai atlikti numatytus veiksmus: skaldys malkas, dorosi žuvį ar tiesiog savo įrankiu puikuosiesi prieš draugus; svarbu, kad pats aiškiai žinotum savo peilio stipriąsias ir silpnąsias vietas.



PASKIRTIS IR PRITAIKYMAS

Universalūs peiliai egzistuoja tik teorijoje. Praktikoje dominuoja specializacija. Žinoma, kiekvieną peilį gali panaudoti ir sumuštinui tepti, tačiau pastebėsi, kad vienu peiliu agurką supjaustysi lygiau nei kitu, ir taip yra vien todėl, kad vieno peilio paskirtis yra ne agurkus pjaustyti, o kaulus skaldyti.



01 Fiksuotos geležtės peiliai. Geležtė ir rankenos šerdis sudaro vientisą plieno masyvą. Ši konstrukcija neturi judančių dalių, todėl pasižymi dideliu atsparumu mechaninėms apkrovoms – medienos skėlimui, smūginiam kirtimui ar svirties panaudojimui. Žinoma, gyvenime yra atvejų, kai dydis ir storis turi reikšmės. Čia vienas tų atvejų. Didelis tokio peilio privalumas – lauko sąlygomis pakanka minimalios jo priežiūros: reikia tik retsykiais nuvalyti ašmenis nuo purvo. Tai bazinis įrankis kiekvieno išgyventojo arsenale.

02 Lenktiniai peiliai. Geležtė susilanksto į rankenos korpusą, todėl peilį saugu nešioti kišenėje arba dėkle. Dirbant ašmenis fiksuoja patikimi užraktai (Liner Lock, Frame Lock, Axis Lock). Tačiau sudėtingesnė struktūra reikalauja atidesnės priežiūros: mechanizmą reikia reguliariai valyti nuo susikaupusių nešvarumų ir sutepti. Deja, sujungimo mechanizmas mažina atsparumą laužimui. Tačiau visada pravartu turėti tokį peilį kaip antrą, pagalbinį, įrankį kuprinėje. Peilis gali pasimesti ar lūžti. Visada turėk planą B.

03 Daugiafunkciniai įrankiai (Multitool). Atpažįstamas iš daugiafunkcinio korpuso, kuris sujungia replės, atsuktuvus, pjūklelius, peilį, šaukštą, dantų krapštuką ir t. t. Iš esmės, tai Barbės devyndarbės svajonių įrankis, leidžiantis efektyviai atlikti bazinius techninės priežiūros veiksmus. Nors paties peilio geležtė yra mažesnė ir daugeliu atžvilgių nusileidžia paprastam peiliui, tačiau įrankio universalumas atperka ašmenų trūkumus ir svorio limitą kuprinėje.

– **Automatiniai peiliai.** Geležtė išstumama žaibiškai, paspaudus svirtį ar mygtuką. Tačiau sudėtinga vidinė spyruoklių mechanika yra itin jautri smėliui, dulkėms ir drėgmei. Teisinėje praktikoje ir tarnybiniuose taisyklėse šio tipo įrankiams dažnai taikomi papildomi, griežti apribojimai, todėl juos dažniausiai renka visiškai plauko žulikai ir banditai.

04 Kariniai ir taktiniai peiliai. Funkcionalūs įrankiai, dažnai padengti antirefleksinėmis (antikorozinėmis) dangomis, užkertančiomis kelią šviesos atspindžiams. Konstrukcija pritaikyta praktinėms užduotims atlikti, pvz., langus daužyti, pjauti saugos diržus ar virves ekstremaliose situacijose ir t. t. Tokio tipo peiliai dažnai turi daugiafunkcinio įrankio elementų, ypač paplitęs yra dantytos ašmenų nugarėlės ornamentas. Kariniai peiliai, nepaisant jų dydžio, yra patogūs naudoti.

– **Lauko ir išgyvenimo peiliai.** Buškraterių ir išgyventojų džiaugsmas. Jie masyvūs, storesne nugarėle ir skirti aktyviam darbui su mediena. Dažnai nugarėlė pritaikyta skiltuvo panaudojimui. Šie peiliai visada yra fiksuotos, vientisos geležtės. Dėl savo sandaros yra sunkesni ir didesni. Jų svoris padeda atlikti kertamąsias smūgius. Tačiau prisimink: kad ir koks neįveikiamas atrodavo tavo peilis, konservų dėžutės atidarymo konkursą vis tiek laimės tam pritaikytas atidarytuvas – kiekvienam įrankiui savas darbas.

– **Medžiokliniai ir maisto ruošimo peiliai.** Medžiokliniai peiliai pritaikyti laimikį doroti ir odą nulupti. Virtuviniai peiliai turi plonas, lanksčias geležtes, skirtas tiksliai pjaustyti ir gaminti maistą tiek namų, tiek miško virtuvėje. Siekiant užtikrinti higieną, čia taikomas aukštos kokybės nerūdijantis plienas.

– **Kasdieniai (EDC) peiliai.** EDC (Everyday Carry) įrankiai išsiskiria mažu svoriu ir trumpa geležte. Dažnai kompaktiškas, sulankstomas dizainas padeda peilį nešioti paslėptą net kasdieninėse situacijose. Jie praverčia sprendžiant visokius buitinius iššūkius ir padeda nustebinti kolegas.

– **Pasipuikavimo ir savimeilės peiliai.** Tai tie peiliai, kuriuos nusiperki, bet niekad taip ir nepanaudoji. Paprastai jie dulka lentynose ar spintose, o dienos šviesą išvysta tik tada, kai koks nors tavo draugas užsuka į svečius. Tokiems peiliams kilnoti rekomenduojamos baltos šilkinės ar veliūro pirštinaitės. 🖤

KARO PĖDSAKAI LIKO ANT SIENŲ...

„Čia mano žemė, čia niekas neturi teisės
mane paimti. Aš parėjau gyventi.“



Jono ir Barboros Junokų vestuvinė nuotrauka
(1939 m.). Iš Junokų šeimos asmeninio archyvo.

Tekstas:
DR. AISTĖ PETRAUSKIENĖ

Partizaninio karo kraštovaizdžio dalimi tampa ir skaudžios, su areštais, tardymais, kalinimu, kankinimais, o kartais ir mirtimi susijusios vietos. Šiame numeryje dėmesys būtent joms.

„Kameroje ant sienų buvo įrėžti vardai, pavardės, kiek metų nuteisti, kada išvežami iš kalėjimo į lagerius. Buvo parašytos ir išdavikų pavardės. Daugiausia prirašinėta vyriškų pavardžių. Prieš išvažiuodamos ir mes įrėžėm savo vardus ir pavardes“ – prisiminimais dalijosi ryšininkė Ona Butrimaitė-Laurinienė.

Šios arešto ir tardymo vietos – dažniausiai namai, sandėliai, rūšiai, kuriuose buvo kalinami, tardomi ir kankinami gyvi į nelaisvę patekę partizanai, suimti ryšininkai ir rėmėjai – išsaugojo kalinių norą palikti žinių apie save. Todėl vis dar galima atrasti sienas su įrėžtomis datomis ar pavardėmis. Tokie ženklai tampa savotiškais asmeniniais pasipriešinimo pėdsakais – mažais, bet labai svarbiais liudijimais apie žmones, kurių gyvenimus represinė sistema mėgino ištrinti.

NKVD–NKGB, MVD, MGB pastatų ir strybų būstinių skaičius keitėsi. 1944 m. liepą, pradėjus burtis pirmiesiems partizanų būriams, LSSR pradėjo veikti Centrinis NKVD–NKGB aparatas, Vilniaus ir Kauno miestų skyriai bei 22 apskričių skyriai. 1946 m. pavasarį, be centrinio MVD, MGB aparato ir dviejų miestų skyrių, jau veikė ir 38 apskričių skyriai. 1950 m., pakeitus administracinę Lietuvos padalijimą, ėmė veikti keturios sričių valdybos su 87 rajonų sričių valdyboms pavaldžiais MGB skyriais.

Nuo 1944 m. gruodžio kiekviename iš 267 valsčių buvo įkurtos strybų būstinės, 1948 m. jų skaičius išaugo iki 320.

Šie skaičiai leidžia suprasti, kokio masto buvo represinės sistemos tinklas. Partizaninis karas vyko ne atokiai nuo miestelių ir gyvenviečių, bet šalia žmonių kasdienybės. Saugumo struktūros buvo įsitvirtinusios teritorijoje, o jų pastatai ir būstinės tapo neatsiejama okupacijos kraštovaizdžio dalimi. NKVD–NKGB, MVD, MGB pastatais tapo tarpukariu arba vokiečių okupacijos metais įrengtos areštinės bei kalėjimai, policijos nuovados, didesni visuomeniniai namai. Mažų miestelių areštinės bei kalėjimai buvo įrengiami gražesniuose ir didesniuose suimtųjų arba išvežtųjų namuose, nacionalizuotuose dvaruose. Pavyzdžiui, Šiluvoje gyvenusio šaulio, partizano Prano Taučo gyvenamasis namas 1945–1946 m. buvo paverstas Šiluvos valsčiaus NKVD–MVD–MGB poskyriu.

Taigi okupacinės represinės sistemos geografinė buvo labai konkreti. Žmogaus namai galėjo būti nacionalizuoti ir paversti saugumo būstine, gyvenamosios ar ūkinės paskirties patalpos – areštine, o rūšys ar sandėlis – kalėjimo kamera. Struktūra buvo sudaryta pavaldumo, hierarchijos principu. Kalėjimo sąlygos iš esmės priklausė ne nuo areštinėse buvusių fizinių sąlygų, bet nuo juose dirbusių tardytojų ir prižiūrėtojų fizinio bei psichologinio žiaurumo.

Įsimintinas Jadvygos Aniulytės-Kamarauskienės pasakojimas. Jos mama Antanina, paveldėjusi iš savo tėvo dvarą, neturėdama fizinių jėgų jo išlaikyti, išsikeitė su broliu dvarą į žemę Kavadonių k. (Tauragės r.), tačiau ir ją netrukus išpardavė. Skaudvilėje nusipirko patalpas ir įkūrė kepyklą-arbatinę. 1940 m. kepykla buvo nacionalizuota ir joje įkurdintas Skaudvilės saugumas. Šeima sugrįžo gyventi į kaimą, tačiau 1950 m. besilaukiančią Jadvygą ir jos mamą Antaniną saugumas areštavo už ryšius su partizanais ir tardyti atvežė į tarpukariu jų šeimai priklausiusį kepyklos pastatą.

Šioje istorijoje ypač aiškiai matyti, kaip okupacija pakeitė įprastą vietų paskirtį. Tai, kas buvo šeimos gyvenimo ir darbo erdvė, tapo represinės sistemos dalimi. Tokie vietų paskirties pasikeitimai nėra tik architektūrinė detalė – jie pasakoja apie tai, kaip okupacinė valdžia įsiskverbė į žmonių kasdienybę.

Specifinė tardymų aplinka – saugumo pastatyti bunkeriai, skirti provokacijoms. MGB agentai smogikai, persirengę partizanais, kartais inscenizuodavo sulaikyto laisvės kovotojo „išlaisvinimą“ ir nusivesdavo jį į bunkerį. Ten, apsimetę tikrais partizanais, mėgindavo gražiuoju išgauti informaciją apie jo bendražygius, ryšius ir slėptuves. Jei to padaryti nepavykdavo, būdavo suvaizdintas naujas puolimas – „partizanai“ vėl susigromdavo su saugumiečiais, o sulaikytasis tarsi būdavo iš naujo jų rankose.

Tokia provokacija buvo skirta žmogui suklaidinti ir priversti patikėti, kad jis iš tiesų pateko į partizanų rankas.



Lietuvos SSR vidaus reikalų ministerijos (MVD) kalėjime Nr. 3 partizaninio karo metais buvo laikomi politiniai kaliniai (partizanai, ryšininkai, rėmėjai). Nuotr. Gedimino Petrausko, 2012 m.

**Partizaninis karas vyko
ne atokiai nuo miestelių
ir gyvenviečių, bet šalia
žmonių kasdienybės.**



„Šalia sklepo išsikasė bunkerį. Tarsi kapą. Nedidelį tokį, visai mažutėlį palyginti su miško bunkeriu, – kad galėtų atsigulti“



Jono ir Barboros Junokų sodyba Plekaičių k. (Šiluvos vls.). Šiuose namuose J. Junokui buvo įvykdytas Karo lauko teismo sprendimas sušaudant. Iš Junokų šeimos asmeninio archyvo.

Ryšininkė Antanina Valeikienė prisimena: „Užrišo akis balta skepetaite, girdžiu, kaip atidarė bunkerio angą ir liepia lipti žemyn. Bunkeryje nurišo nuo akių skepetaitę. Aš pažvelgiau į vieną, į kitą pusę, aukštyn, žemyn, matau – bunkeris tikras. Maža pertvarėlė, už pertvarėlės gultas, sakyčiau, bunkeris dviem žmonėms. Dešinėje mažas staliukas, kryželis, kairėje ant sienos sukabinti ginklai.“ Tokioje ir panašiose vietose apgaule agentai smogikai ištardė apie 700 laisvės kovotojų.

O partizanai dėl specifinių partizaninio karo sąlygų neturėjo galimybių sulaikytų agentų, šnipų ir informatorių kalinti ilgesnį laiką. Tačiau kova su kolaboruojančiais, kvotos ir Karo lauko teismai, perspėjimai kolonistams pasitraukti iš apgyvendintų vietovių (dažnai – iš išvežtųjų namų), pasų paėmimas iš gyventojų prieš sovietinius rinkimus ir daugelis kitų tikslų, koordinuojamų veiksmų, buvo kryptinga partizanų politikos dalis.

Turimi duomenys rodo, kad paprastai partizanai kvotas atlikdavo ir nuosprendžius vykdavo miške arba teisiamojo gyvenamojoje aplinkoje, po kurių dažniausiai buvo vykdomos mirties bausmės. Žinių apie tokias vietas labai trūksta. Tai dar viena mažiau matoma partizaninio karo

kraštovaizdžio dalis – vietos, kuriose veikė partizanų teisingumo sistema.

Šioje vietoje galima pasakoti dramatišką Jungtinės Kęstučio apygardos laisvės kovotojo Jono Junoko–Rūtenio istoriją. Tarpukariu jis tarnavo Lietuvos kariuomenėje, jam suteiktas jaun. puskarininkio laipsnis, buvo šauliu. Visai prieš karą susituokė, augino 6 vaikus (1940 m. gimė dvynukai, 1941 m. – sūnus, 1943 m. – dar vienas sūnus, 1946 m. gimė dvynukės).

Antroji sovietinė okupacija nežadėjo nieko gero. 1944 m. spalį J. Junokas buvo areštuotas, kalintas Tytuvėnuose, po kelių dienų paleistas pradėjo slapstytis. Partizanaudamas rašė įsimintiną, kupiną buitės aprašymų dienoraštį. Praėjus keletriems metams, pasitraukė iš būrio ir namuose įsirengė slėptuvę. „Šalia sklepo išsikasė bunkerį. Tarsi kapą. Nedidelį tokį, visai mažutėlį palyginti su miško bunkeriu, – kad galėtų atsigulti“ – prisiminimuose rašys žmona.

Ši detalė ypač iškalinga. Miško bunkeris dažniausiai siejamas su partizanine kova, tačiau J. Junoko atveju slėptuvė buvo įrengta greta namų – tarsi paskutinė galimybė likti savo erdvėje. Partizaninio karo kraštovaizdis čia susiaurėja iki žmogaus

namų, sklypo ir net slėptuvės, kurią jo artimieji apibūdina kaip kapą.

1946 m. gruodžio 12 d. areštavo J. Junoko žmoną, o jis pats, pabėgęs nuo sulaikymo, parašė saugumo darbuotojams raštelį: „Paleiskite žmoną, aš pasiduosiu. Nebėr prasmės slapstytis. Juk namams vis tiek ramybės neduos. Žmoną užmuš, mane užmuš, o kas našlaičius prižiūrės, kas juos užaugins. Parėjau ant savo žemės visam laikui, – ir persižegnojo. – Čia mano žemė, čia niekas neturi teisės mane paimti. Aš parėjau gyventi <...> Kad ne namai, kad ne vaikai nebūč parėjęs.“

1946 m. prieš Kalėdas J. Junokas legalizavosi. 1947 m. sausio 17 d. už legalizavimąsi ir duomenų apie partizanus bei ryšininkus pateikimą saugumui (tai patvirtinančių dokumentų archyve nerasta) J. Junokui įvykdytas Karo lauko teismo sprendimas sušaudant jo paties namuose. Iš žmonos Barboros prisiminimų: „Jis guli ramus, lyg pavargęs miegotų. Sutvarstau galvą, bet kraujas vis srūva ir srūva. Gal kokias dvi-tris valandas šitaip. Paskui stipriai atskvėpė – ir išėjo. Karas. Todėl nėra ko kaltinti. Tik vieniems kitus. Laiminga ta šeima, kurią tas karas aplenkė. Bet labai mažai tokių laimingų šeimų.“

AUSTĖJA RITA ŽIŪKAITĖ: Nuo jaunosios šaulės iki lakūnės

Tekstas: TOMAS KIZEVIČIUS
Nuotraukos: ARMINAS VAŠKYS

Ankstesniuose „Trimito“ numeriuose pasakojome apie tarpukario Lietuvos lakūnę Antaniną Liorentaitę, tad natūraliai kyla klausimas – ar šiandien Lietuvos karinėse oro pajėgose yra moterų, pasirinkusių lakūno profesiją? Pasirodo, šiuo metu tokią tarnybą atlieka viena pilotė – Austėja Rita Žiūkaitė, kuri taip pat buvo ir jaunoji šaulė. Su ja kalbamės apie kelią į aviaciją, jaunųjų šaulių veiklas, studijas, tarnybą ir iššūkius danguje.



Austėja Rita Žiūkaitė tarnyboje.

APIE PILOTĖS KARJERĄ JI NET NESVAJOJO

Austėja Rita Žiūkaitė gimė 2001 metais. Augo nedidelėje šeimoje mažame Aukštaitijos miestelyje – Subačiuje. Niekas jos šeimoje nesidomėjo ir ne-užsiėmė aviacija. Austėja buvo pirmoji savo artimųjų rate pradėjusi šią veiklą. Kaip pati pasakojo, iki šiol kai kuriems artimiesiems atrodo sunkiai suvokiama, kaip ji pasirinko būtent šį kelią. Tačiau Austėja džiaugiasi, kad viskas taip susiklostė. Dabar ji pati stengiasi sudominti aviacija jaunesnius savo giminačius.

Nors vaikystėje Austėja apie piloto profesiją nežinojo, mokykloje ji buvo labai aktyvi – stengėsi dalyvauti beveik visose veiklose, kurias tik siūlė nedidelis miestelis. Lankė dramos būrelį, sportavo imtynėse, žaidė šachmatais, aktyviai dalyvavo mokiinių savivaldoje, organizavo renginius, buvo jaunoji policijos rėmėja ir dalyvavo jaunųjų šaulių veiklose. Mergina norėjo išbandyti kuo daugiau veiklų, tačiau nė viena jų tuo metu netapo tuo vieninteliu keliu. Su kariuomene susipažino Šaulių sąjungoje, prie kurios prisijungti paskatino organizacijos veikla, stovyklos, puoselėjamas patriotiškumas ir tėčio pasakojimai apie kariuomenę. Šio sprendimo ji nesigaili, nes jaunųjų šaulių veiklose įgyta patirtis jai pravertė studijų metu. Kurį laiką Austėja svarstė stoti į Lietuvos karo akademiją, tačiau klaidingai manė, kad tam būtinas valstybinis istorijos egzaminas, todėl šios minties atsisakė.

Austėja, būdama vienintele moterimi pilote Karinėse oro pajėgose, jaučia didelę atsakomybę, nes supranta, kad tam tikra prasme atstovauja moterims karinėje aviacijoje.

Vis dėlto dvyliktoje klasėje ji vėl sugrįžo prie minties apie Karo akademiją. Sužinojusi, kad iš Gynybos technologijų vadybos studijų galima pereiti į orlaivių pilotavimo programą, pasirinko būtent šį kelią. Į studijas ji atėjo apie aviaciją turėdama labai mažai žinių. Austėja labai džiaugiasi, kad nežinant priėmė tokį gerą sprendimą, nes iš karto rinkosi sraigtasparnius, o ne lėktuvus pagal prioritetą. Ji iki šiol gali sunkiai paaiškinti, kaip viskas taip susiklostė. Labiausiai Austėją patraukė tai, kad aviacija ir kariuomenė skatina nuolat mokytis, išeiti iš komforto zonos ir neleidžia pasinerti į monotoniją.

Pasak Austėjos, ji visada ieškojo naujų iššūkių, nemėgo monotonijos ir mėgo veiklas, keliančias adrenaliną. Jos nuomone, žmogus tobulėja tik tuomet, kai peržengia save. Lakūno profesija yra tokia – čia būtina nuolat tobulėti, kartoti jau įgytus įgūdžius ir niekada nesustoti mokytis.

VIENAS SPRENDIMAS PAKEITĖ VISĄ GYVENIMĄ

Austėja pasirinko būti karo, o ne civilinėje pilotė, nes pirmiau atrado ne aviaciją, o kariuomenę. Ją taip pat vedė patriotizmas ir noras tarnauti Lietuvai. Karinės aviacijos darbo specifika atrodė prasmingesnė. Kariuomenė yra lankstesnė, ir užduotys neįprastos civilinei aviacijai. Ją ypač žavi komandinis darbas ir tai, kaip skirtingi žmonės įguloje išmoksta veikti kaip viena komanda.





Skrydis sraigtasparniu.

KODĖL JI PASIRINKO SRAIGTASPARNĮ?

Kadangi jau žinojo, kad nori ir dirbs kariuomenėje, domėjosi lėktuvų ir sraigtasparnių specifika. Nuo pat pradžių ją labiau traukė sraigtasparniai, nes jie suteikia daugiau galimybių atlikti įvairias užduotis: gali nutūpti ten, kur lėktuvai negali, o atliekamos užduotys yra gerokai įvairesnės nei tiesiog skrydis iš taško A į tašką B. Skraidymas mažesniuose aukščiuose pasirodė įdomesnis, o dauguma gelbėjimo darbų vykdomi sraigtasparniais.

STUDIJOS IR PIRMIEJI ŽINGSNIAI AVIACIJOJE

Įstoti į Karo akademiją Austėjai nebuvo sudėtinga, tačiau studijų metu netrūko iššūkių. Po bazinio karinio rengimo tais metais teko konkuruoti dėl galimybės patekti į aviacines studijas Vilnius TECH Antano Gustaičio aviacijos institute.

Sėkmingai įveikusi atranką, Austėja tapo jungtinių Lietuvos karo akademijos ir Vilnius TECH studijų dalyve. Penkerius metus truncančioje jungtinių studijų programoje Karo akademijoje vyksta karinis rengimas, o Vilnius TECH Antano Gustaičio aviacijos institute studijuojama aviacija ir atliekama skrydžių praktika. Per studijas ji sukaupė apie 135 skrydžių valandas ir įgijo piloto kvalifikaciją. Šiuo metu Austėja tarnauja Lietuvos kariuomenėje; ji turi leitenanto laipsnį.

Skrydžių praktiką Austėja pradėjo antro kurso pabaigoje Kyviškių aerodrome. Pirmiausia mokomasi valdyti sraigtasparnį kybant, vėliau atliekami maršrutiniai, naktiniai ir kiti sudėtingesni skrydžiai. Baigusi studijas Austėja pradėjo tarnybą Aviacijos bazėje ir ėmė skraidyti „Mi-8T“ sraigtasparniu. Ateityje jos laukia persikvalifikavimas skraidyti „Sikorsky UH-60M Black Hawk“ sraigtasparniu.

Pasak jos, didžiausias iššūkis pilotams yra ne pats skrydis. Kur kas daugiau laiko užima pasiruošimas, mokymasis ir nuolatinis profesinių žinių atnaujinimas. Skrydis tampa savotišku atlygiu už darbą, atliktą ant žemės.

PIRMASIS SKRYDIS: KAI ŽEMĖ LIEKA APAČIOJE

Universitete Austėja turėjo vieną paskirtą instruktorių visai skrydžių praktikai. Instruktorius Alvydas jai suteikė daug vertingos patirties ir nepasidavė net tada, kai pačiai Austėjai atrodė, kad ji nesupras, kaip valdyti sraigtasparnį. Didelę įtaką padarė ir tai, kad pas tą patį instruktorių mokėsi keturi bendrakursiai. Jie vieni kitus palaikė, o pirmuosius savarankiškus skrydžius sąmoningai atliko tą pačią dieną, todėl, užuot konkuravę, mėgavosi bendryste ir džiaugėsi dėl vienas kito sėkmės.

Austėjos instruktorius Alvydas Trasauskas ją prisimena taip: „Kai Austėja atėjo į skraidymų praktiką, ji niekuo neišsiskyrė iš kitų kariūnų –

kaip ir jos bendramoksliai buvo motyvuota ir rimtai nusiteikusi mokytis skraidyti. Mūsų komandoje daugumą sudarė vyrai, tačiau Austėja natūraliai įsiliejo į kolektyvą ir niekada neprašė išskirtinių sąlygų ar kitokio požiūrio. Savo kruopštumu, nuoseklumu ir moteriškumu ji papildė vyrišką kolektyvą gerąja šio žodžio prasme. Mergina greitai perprasavo mokomąją medžiagą, o laisvas akimirkas išnaudodavo skaitymui, diskusijoms ir tobulėjimui. Austėja visada turėjo savo nuomonę, teikė pasiūlymų ir buvo aktyvi bendruomenės narė. Baigusi studijas ji nepamiršo jaunėnių kolegų – bendrauja su jais, dalyvauja renginiuose, domisi, kaip jiems sekasi, dalijasi patirtimi ir duoda patarimų.“

Per pirmuosius skrydžius Austėja į viską žvelgė plačiai atmerktomis akimis. Nors visą dėmesį tekdavo skirti orlaivio valdymui, kiekviena nauja patirtis ore palikdavo stiprų įspūdį. Kiekvienas orlaivis reikalauja perprasti jo valdymą ir jį „pajausti“.

Per pirmąjį skrydį pašnekovė pajautė tą atsitraukimą nuo realybės. „Pakylį į orą ir pamiršti, ką palikai ant žemės. Atsiduri visai kitoje aplinkoje ir gali mintimis atsiriboti nuo kasdienybės“, – prisimena Austėja. Prieš pirmąjį skrydį bendrakursiai ją buvo įbauginę, kad gali užgulti ausis ar net supykinti. Pati įaudinosi, bet nusprendė, kad jeigu jos nepykina atrakcionuose, viskas turėtų būti gerai ir ore, nes jai labai patinka tokie dalykai. Na, o skrydyje nebuvo laiko mąstyti, ar

jai gera, ar negera – vos spėji gaudyti ir stebėti viską iš aukštai. Taip ir nutiko – skrydis pasirodė net smagesnis nei atrakcionai. Pirmas skrydis buvo trumpas – apie dešimt minučių, – tačiau instruktorius supažindino su sraigtasparniu ir leido pirmą kartą prisiliesti prie valdymo. „Įsėdi į sraigtasparnį, ir viskas! Tu gyveni tik skrydžio momentu, ir viskas aplinkui žavi“, – prisimena ji.

ŽMONĖS, PADĖJĘ AUSTĖJAI TAPTI TUO, KUO JI YRA ŠIANDIEN

Austėja sako neturinti vieno konkretaus profesinio autoriteto. Jos gyvenime svarbiausi autoritetai buvo ne aviacijos srities žmonės, o artimieji, mokytojai, treneriai ir draugai, kurių kiekvienas prisidėjo prie jos asmenybės formavimosi. Mama nuo vaikystės kartojo „Ką darai, daryk gerai.“ Dramos būrelio vadovė Violeta Mičiulienė suteikė daugiau pasitikėjimo savimi, imtynių treneris išmokė nepasiduoti ir rūpintis kitais.

Seneliai parodė, kad darbas žmogų puošia, ir išmokė padėti kitiems neaukojant savęs. Draugės paskatino drąsiau pažinti save ir išbandyti naujų dalykų, o vaikinas parodė, kad meilė nėra silpnybė. Tėvas paskatino siekti daugiau, plėsti žinias ir išmokė, kad net sunkiausi išgyvenimai praeina. Pasak Austėjos, būtent šių žmonių vertybės padėjo jai pasirinkti dabartinį gyvenimo kelią.

Per studijas, padedant bendrakursiams ir instruktoriui, Austėja atrado naują save – pamilo skraidymą ir suprato, pasirinkusi teisingą kelią. „Šioje srityje tu nuolat lipi iš komforto zonos, nuolat tobulėji, nes visada yra kur tobulėti, o skraidymai negali nusiosti, nes, panašu, tai neįmanoma užduotis“, – sako Austėja.

JĮ SKRENDA NE TAM, KAD PABĖGTŲ NUO ŽEMĖS

Baigusi studijas Austėja įgijo karinės aviacijos licenciją. Studijų metu skraidė „Guimbal Cabri G2“, o dabar Aviacijos bazėje pilotuoja „Mi-8T“ sraigtasparnį.

2026 m. birželio pabaigoje Austėjos skrydžių knygutėje buvo apie 170 valandų. Pasak jos, tai tik pati profesinio kelio pradžia. Kiekvienas skrydis fiksuojamas skrydžių knygutėje, kurioje ir kaupiamos visos piloto skrydžių valandos.

Kol kas ilgiausias savarankiškas Austėjos skrydis truko kiek mažiau nei tris valandas. Tarnybos metu Austėja skraidina karius į įvairias užduočių vykdymo vietas ir dalyvauja karinėse užduotyse. Kadangi Aviacijos bazėje dirba dar palyginti neilgai, didžiausių profesinių iššūkių kol kas nespėjo patirti. Vis dėlto, jos teigimu, sudėtingiausia ne pats skraidymas, o pasirėngimas jam. Skrydžiai yra tarsi atlygis už darbą ant žemės – nuolatinį mokymąsi, pasiruošimą ir žinių palaikymą. Pasak Austėjos, būtent darbas ant žemės užima gerokai daugiau laiko nei pats buvimas ore.

Nors ryškių profesinių istorijų dar nėra daug, Austėja pasakojo, kad įguloje netrūksta humoro. Kolegos mėgsta pajuokauti vieni iš kitų, todėl darbo atmosfera labai draugiška.

VIENTELĖ MOTERIS LIETUVOS KARINIŲ ORO PAJĖŲ PILOTŲ GRETOSE

Austėja, būdama vienintele moterimi pilote Karinėse oro pajėgose, jaučia didelę atsakomybę, nes supranta, kad tam tikra prasme atstovauja moterims karinėje aviacijoje. Kita vertus, ji džiaugiasi galėdama tarnauti būtent joje, nes šioji suteikia išskirtinės patirties ir galimybių nuolat tobulėti kaip specialistei.

Pašnekovė kartais jaučia, kad būdama mergina šiame kelyje turi susidurti su papildomais iššūkiais; nors ir retai, tačiau pasitaiko žmonių, kurie sumenkina tavo kelią dėl lyties ar turi vieną kitą pasenusį nusiteikimą. Tačiau kuo toliau, tuo daugiau palaikančių žmonių mato aplink save. „Viskas dabar priklauso nuo pačio žmogaus noro ir susidomėjimo, o ne nuo lyties“, – sako Austėja. Nors ir dabar neturi didelio noro viešinti savo kelio istorijos, tačiau supranta, kad retai mergaitės pamatys lakūnę, vilkinčią kombinezoną. Vaikystėje ji pati nematė tokių moterų, todėl apie tokią profesiją sužinojo gana vėlai.

Austėjos nuomone, šiandien moterų galimybės aviacijoje labai skiriasi nuo ankstesnių laikotarpių. Šiandien moterų aviacijoje turi tokias pačias galimybes kaip ir vyrai. Visą lemia žmogaus motyvacija ir įdėtas darbas. Nors visuomenėje dar pasitaiko stereotipų, kad kariuomenė ir aviacija yra vyriškos profesijos, realių kliūčių moterims siekti šios specialybės nebėra.

KO REIKIA, KAD TAPTUM LAKŪNU?

Studijų metu, net kai buvo sunku, tęsti šį kelią Austėją motyvavo tėvo atminimas, nenoras nuvilti ir siekis įrodyti, kad gali. Laikui bėgant ji suprato, kad aviacija, ypač sraigtasparniai, ją iš tiesų žavi. Naujų patirčių, žmonių ir skrydžių nuolat atsiranda, todėl motyvacija tobulėti iki šiol neišblėso. „Mokausi ir dirbu, kad skrisčiau. O skrendu ne tam, kad pabėgčiau nuo žemės, o tam, kad rasčiau save“, – sako ji.

Pašnekovės nuomone, žmogus, norintis tapti karo aviacijos lakūnu, turi mokėti priimti kritiką, prisitaikyti prie įvairių situacijų, išlaikyti šaltą protą ir nuolat siekti tobulėti.

NIEKAS KITAS UŽ TAVĘ NENUEIS

„Bandykit. Siekit. Eikit. Aš esu čia, nes pabandžiau kažką naujo, nes išlipau iš komforto zonos“, – sako Austėja. Ji ragina merginas nebijoti siekti savo tikslų, nes niekas kitas už jus svajonių neįgyvendins.

Pašnekovė labai teigiamai vertina Antaninos Liorentaitės veiklą Lietuvos aviacijos istorijoje. Jos asmeninė istorija ir parodytas pasiryžimas gali būti pavyzdys kiekvienam žmogui. Austėją žavi Antaninos pasiryžimas dieną dirbti, naktimis skraidyti ir pėsčiomis įveikti didelius atstumus siekiant savo tikslo. Apie tokią pirmosios pilotės dienotvarkę mergina yra girdėjusi. Tai, kad A. Liorentaitė tapo pirmąja Lietuvos pilote ir parašutininke, Austėjos nuomone, pakeitė požiūrį į moterų galimybes aviacijoje ir atvėrė kelią kitoms kartoms. Ji džiaugiasi, kad ankstesnės lakūnės „pralaužė ledus“ moterims aviacijoje, ir jaučia didelę pagarbą A. Liorentaitei bei kitoms šios srities pradininkėms. Austėjos manymu, A. Liorentaitės asmenybė šiandienos jaunimui siunčia aiškią žinutę – neužtenka tik norėti, reikia ir daryti. Ji įsitikinusi, kad be ryžto išeiti iš komforto zonos didelių tikslų pasiekti nepavyks.

Šauliams ir žurnalo „Trimitas“ skaitytojams Austėja linki nebijoti peržengti save ir siekti to, kas atrodo sudėtinga ar nepasiekiamą. Ji tikisi dar ne kartą susitikti su šauliais – tiek ant žemės, tiek danguje. Pokalbį ji užbaigė Vytauto Mačernio žodžiais: „Niekur taip greitai neišsenka jėgos, kaip sėdint minkštame fotelyje.“



PISTOLETAS „GLOCK GEN 6“:

Nebe toks kampuotas ir atkartojantis ginklų raidos tendencijas



ŠIS BEI TAS:

- 01

RTF6 tekstūros lopinėlis ant rėmo priekinės dalies. Tie, kurie žino, kaip taisyklingai suimti pistoletą, jį neabejotinai įvertins. Nykštys jums dėkos
- 02

paaukštinta spynos grąžinimo svirtelės apsauga
- 03

didesnės ir patogesnės žiotys rankenoje dėl dėvės prijungimui.
- 04

ypač pagilintos spynos priekinės seracijos (vertikalios išpjovos spynoje, stabdančios delno praslydimą užtaisant ginklą)



Tekstas ir nuotraukos:
VALDAS KILPYS

NAUJA KARTA

„Glock“ 6-osios kartos pistoletai prekyboje pasirodė nuo 2026 m. sausio 20 d. Oficialioji vieša premjera įvyko JAV, parodoje „SHOT Show 2026“ Las Vegase. Tai, matyt, natūralu, nes austrai JAV rinką traktuoja kaip didžiausią ir pelningiausią.

Dera paminėti, kad nuo paskutinio šio prekinio ženklo ginklų atnaujinimo praėjo nemažai laiko, tad daugelis jau laukė pokyčių. 5-osios kartos modeliai buvo išleisti 2017 m., taigi beveik prieš devynerius metus.

Austrų gamintojas pasuko ne revoliuciniu, bet evoliuciniu keliu. Kaip nuoseklus automobilių gamintojas savo produktus keičia po truputį, taip ir ginkladirbiai dažnai eina šiuo taku. Nors kalbų būta visokių, tačiau „Glock“ liko atpažįstamas išsyk – vos užmetus akį: kiek „kvadratinis“, paprastas ir neįmantrus.

Kita vertus, pistoletas pasikeitė (apie pokyčius skaitykite žemiau). Išlaikęs klasikinį „glokišką“ dizainą jis aiškiai atkartoja dabarties pistoletų raidos tendencijas.

POKYČIAI

Svarbiausi „Glock Gen 6“ pistoletų funkciniai ir ergonominiai patobulinimai sietini su ergonomika ir nuleistuku. Išoriškai labiausiai į akis krinta pakeitimai, kurie atlikti polimerinėje rėmo konstrukcijoje.

Suėmus į delną galima aiškiai justi, kad 6-osios kartos pistoletas yra plonesne rankena. Nykščio atramos srityje padarytas subtilus susiaurėjimas (angliškai vadinamas *palm swell*). Regis, nedidelė smulkmena,

Ne vienas šaulys, kalbėdamas apie pistoletus „Glock“, laikosi ribinių nuomonių: arba labai geras, arba visiškai niekalas. Pabandėme savo akimis įsitikinti, kas ir kaip. Juolab šiais metais pasirodė austrų gamintojo pistoletų 6-oji generacija, kuri kiek pakeitė įprastą „Glock“ siluetą. Naujausios kartos pistoletus pateikė ir ką reikia parodė parduotuvės „Armory.It“ ginklininkas Robertas Mingaila. Ačiū.

bet iš tokių smulkmenų ir susideda pistoleto patogumas. Mažesnes plauštas turintiems šauliams tai gali būti labai svarbus patobulinimas. Pistoletas geriau priglundą prie delno, pagerėja jo valdymo galimybės. Ypač tai juntama apsimovus pirštines.

Sukurta nauja rėmo tekstūra, ji neabejotinai geresnė didinant delno ir ginklo „sukibimą“ (pavadinta RTF6, angl. *Rough Textured Frame*). Tekstūra kiek švelnesnė, dinga piramidės formos paviršius, kuris vienus varė į neviltį, o kiti jį dievino. RTF6 sukurta taip, kad užtikrintų maksimalų „sukibimą“ operuojant pistoletu drėgnomis, nešvariomis ar net krauju suteptomis rankomis.

NULEISTUKAS

Žinia, šaudymo profesionalams labai svarbu nuleistukas. Kartais ginklo pasirinkimą lemia būtent jis. Kitose, ankstesnėse, „Glock“ generacijose, šių eilučių autoriaus nuomone, nuleistukas buvo tarsi išdrožtas iš medžio. Kampai labai statūs, vidinė jo sauga nuspaudžiant įsireždavo į pirštą.

„Glock Gen 6“ gerokai patobulėjo. Pirmiausia, nuleistukas tapo kiek statesnis, vertikalesnis. Jis įtaisytas arčiau rankenos. Gamintojas aiškina, kad, nežiūrint to, jog nuleistuko eiga liko tokia pati, psichologiškai ji regisi / jaučiasi esanti gerokai trumpesnė. Paėmus ginklą ir jį išbandžius, ši teorija visiškai pasiteisino. Nuleistukas šimtus kartų mielesnis, nebėra jausmo, kad rankose laikai negrabiai „išdrožtą“ ginklą. Tam pasitarnauja ir ergonomiška išpjova nuleistuką dengiančio skliautelio apačioje, kurio neturėjo ankstesnės generacijos.

Šiuolaikiniuose pistoletuose pastaraisiais metais išpopuliarėjo vadinamoji „bebro uodega“. Tai galinė iškyša, kuri apsaugo šaulio ranką nuo netyčinio nuslydimo aukštyn ir galimo susižalojimo spynai judant atgal. „Glock Gen 6“ turi ir ją. Neabejotinai geras patobulinimas, kuris ne tik didina saugumą, bet ir saviškai „sušiuolaikina“ kampuotuosius austrų pistoletus.

Kitose, ankstesnėse, „Glock“ generacijose, šių eilučių autoriaus nuomone, nuleistukas buvo tarsi išdrožtas iš medžio.

Šiuolaikiniuose pistoletuose pastaraisiais metais išpopuliarėjo vadinamoji „bebro uodega“.



APIE KĄ KALBĖJO UKRAINOS KARIAI 2022-AISIAIS

Ir apie ką kalba dabar?

Bendravo: VALDAS KILPYS
Nuotrauka: VALDAS KILPYS



Dabar apie mirusiuosius kalbėti net lengviau nei apie gyvuosius. Kalbame, vadinas prisimename.

GRĮŽKIME Į 2022-UOSIUS

Iš karto palikime nuošalyje amžinas temas: sportą, žvejybą, mašinas, seksą, maistą – jos yra universalios, bendražmogiškos ir bendrai vyriškos, jose nėra nieko specifiškai kariško. Grįžkime į 2022-uosius.

APIE PERGALĘ

To meto pokalbiai dažnai sukrovosi apie frazę „Štai po pergalės“. Žmonės mintyse piešdavo kažkokios geresnės ateities paveikslus. Dabar tokios frazės nebėra, ji dingio. Neliko gyvų daugelio tų frazių autorių.

Niekas nebekalba „Po pergalės“, beveik nekalbama ir apie pačią pergalę ar karo pabaigą. Yra tik čia ir dabar. Geriausias ateities projektas – atostogos. Jokio kito „rytojaus“ tarsi nėra. Nebėra ir būsimojo užbaigto laiko veiksmazodžių.

APIE PINIGUS

2022-aisiais mažai kas kalbėjo apie pinigus. Daugmaž visiems užtekda vo. Dabar – neduok Dieve būti toliau nuo fronto – kyla klausimas, kaip išgyventi iš turimo atlygio, o arčiau fronto – tiesiog kaip išgyventi.

APIE PATIRTIS

Apie karą dabar kalbama praktiškai, remiantis asmenine patirtimi. Tokios frazės kaip „Mačiau, vienas bičas YouTube'e sakė“ miršta dar mokymų centruose. Viskas patirta, išgyventa.

APIE ŽUVUSIUOSIUS

2022-aisiais apie žuvusiuosius kalbėdavo retai, dažniausiai „prie taurės“, o girtos ašaros liedavosi dėl pernelyg stiprių emocijų. Dabar apie mirusiuosius kalbėti net lengviau nei apie gyvuosius. Kalbame, vadinas, prisimename.

APIE ŠEIMAS

2022-aisiais daug ir dažnai kalbėta apie šeimas. Dabar ši tema tapo toksiška, o kai kam ir traumuoanti. Daugelio šeimos iširo. Jauni vaikinai neretai atsisako santykių, nes netiki, kad jie turi ateitį.

Dalijamės Ukrainos kario Dmytro Krapyvenko asmeniniu pamąstymu. Jame, nesidangstant tarpininkais, oficialiais žodžiais, galima aptikti pilkos kasdienybės ir ateities nuojautų derinį. Nes karas vyksta ne tik taktinėje aplinkoje, bet ir mūsų galvose...

APIE SVEIKATĄ

Apie sveikatą dabar kalbama dažniau. 2022-aisiais buvo entuziazmas sukaupti valių, laimėti, o tada jau vaikščioti pas gydytojus. Dabar visi „sėdi ant tablečių“ – net tie, kurie nėra negalvojo simuliuoti. Sveikata tiesiog suvartyta, ir be vaistų niekaip. Todėl kovotojai aptarinėja receptus ir miks-tūras kaip senukai poliklinikoje.

APIE POPIERIZMĄ

2022-aisiais atrodė, kad idiotizmas su tabeliais, žurnalais ir apskritai biurokratija, popierizmu pasitraukė visiems laikams. Apie tai buvo kalbama su ironija. Šiandien kai kurie procesai tikrai optimizuoti, bet priešasčių aptarinėti „štabinius“ dabar daug kartų daugiau nei tada.

APIE „KITUR PIENO UPĖS“

Per šiuos metus kariškas folkloras suvešėjo įvairiais žanrais, ir vienas jų – legenda apie tai, kad „pas mus šūdas, o štai kažkur yra brigada, kur pieno upės, kisieliaus krantai ir migdolų giraitės...“

APIE GINKLĄ

Šiandien niekas nenori skirtis su ginklu, todėl pokalbiai apie teisę turėti ginklą civiliam gyvenime – *topinė* tema. Pokalbius „Kada baigsis karas“ keičia pokalbiai „Kur bus kitas“. Formuojasi profesionalių kovotojų kasta, kuriems karas yra darbas ir jokio kito jie nebenori. Tokių niekada nebus daug, bet tam tikras procentas jau yra. 🇺🇦

TYLŪS HORIZONTAI

Metcenatas

Lietuvos Menas
dr. Jauniaus Gumio kolekcija

Partneriai



LIETUVOS NACIONALINIS KARO MUZIEJUS

LIETUVOS NACIONALINIS KARO MUZIEJUS

TARTILE

Beatrice's
namai
Vilniaus miesto
muziejus

BIKUVA

Sibirskij
rozinas
www.rccs.lt



Antanui Žmuidzinavičiui 150 PARODA

2026 05 05 – 2027 02 16

A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus V. Putvinskio g. 64, Kaunas



PRENUMERUOK IR SKAITYK



Prenumerata metams – 20 eurų
Prenumerata pusmečiui – 10 eurų

www.prenumerata.lt

